

LOIMU-KERHOJEN

OHJAAJAN
OPAS

4H

 Loimu
Luonnosta oppien ja innostuen

YHDESSÄ TEKEMISEN ILO

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

WWW.LOIMUOPAS.FI

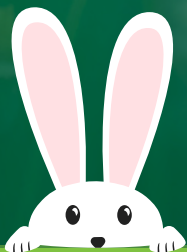
SISÄLLYSLUETTELO

LOIMU - Luonnosta oppien ja innostuen	3
KERHOT 1-10	
1 YMPÄRISTÖN KOKEMINEN:: Lähdetään luontoon!	4
• Tutustumisleikki	4
• Loimuvihko	5
• Loppurentoutus	5
2 MINUN METSÄNI: Oma lähiympäristö uusin silmin	6
• Mitä löytyy lähimetsästäni	6
• Loimurace	6
• Loimurace liitteet	8
3 KOKKAA KESTÄVÄSTI: Valmistetaan nuotiolla ekologinen välipala	9
• Vaihtoehto 1: Lettutaikina	9
• Kalastus	10
• Vaihtoehto 2: Keppicroisantit	10
4 LUONNON MONIMUOTOISUUS: Oman lähiympäristön kasvi- ja eläinlajien tuntemus	11
• Alkuleikki: Kasvit sekaisin	11
• "Oma olio" Terraario	11
• Loimurentoutus	12
5 MINUN TAAJAMANI: Ympäristön sosiaalisten merkityksien ja muutosten tiedostaminen	13
• Taajamakävely	13
• Kuka minä olen? -Voimauttava valokuvaus	14
6 RETKI: Luomutila / kierrätys/ vaellus	15
• Paikallinen luomutila	15
• Kierrätyskeskus	15
• Vaellus	16
7 KIERTOTALOUS: Opitaan kiertotaloustaitoja	17
• Kiertotalous -arrejahti	17
• Askarrellaan kierrättäen	18
• Liitteet: Arrejahtikortit	19
7.2 KIERTOTALOUS - Retki kierrätyskeskukseen	22
• Muotinäytös kierrätyskeskuksessa	22
8 ILMASTONMUUTOS: Onko ilmastonmuutos vaikuttanut omaan lähiympäristöön?	23
• Ilmastonmuutoksen arvoitus	23
• Ilmastonmuutos askartelua	24
• Liitteet: Arvoituskortit	25
9 LUONTO HARRASTUSYMPÄRISTÖNÄ: Liikettä luonnosta - rastirata	28
9.2 LUONTO HARRASTUSYMPÄRISTÖNÄ: Taidetta luonnosta	31
10 EKOLOGISUUS ARJESSA	33
• Pakuhuone	33
• Minun ekotekoni	34
• Liitteet: Ekobingo	35
• Liitteet: Pakuhuone	36
MUUT KERHOIDEAT - Käytettäväksi ja sovellettavaksi muissa kerhoissa	44

LOIMU

LUONNOSTA OPPIEN JA INNOSTUEN

LOIMU hankkeen tavoitteet ovat edistää kestävästä kehityksestä, kulttuuriympäristön vaalimisesta sekä ympäristökasvatusta.

Loimu opas tarjoaa 3.- sektorin toimijoille menetelmiä, kuinka juurruttaa ympäristökasvatuksen teemoja osaksi harrastustoimintaa. Loimu oppaan voi toteuttaa kymmenen kerhokerran settinä, tai sitten poimia kerhokertoja tai menetelmiä kerhokerroista satunnaisesti.

Loimu opas tarjoaa toiminnallisia menetelmiä ympäristökasvatuksen teemojen käsittelyyn. Kerhokerroissa korostuvat myös ryhmätyöskentelytaidot ja yhteisöllisen ilmapiirin luominen. Kerhokertojen sisältö syventää kerholaisen luontosuhdetta sekä auttaa kerholaista ymmärtämään, kuinka hän itse voi vaikuttaa ympäristöasioihin.

Kerhokertojen sisältö soveltuu parhaiten 3.-6.-luokkalaisille, mutta on sovellettavissa myös nuoremmille ja vanhemmille. Kerholle paras toteutusajankohta on syksy tai kesä, mutta vinkkejä löytyy myös talven touhuihin.

Kerhokerrat noudattelevat samaa rakennetta: Luontoaiheinen alkuleikki, keskustelut, minkä jälkeen toiminta-osuus, loimuvihko ja loppurentoutus/loppuleikki. Mikäli kerhokerroilla jää aikaa, oppaan lopussa on toiminta-ideoita, joita voi hyödyntää. Opasta lukiessa kannattaakin ensin silmäillä vasemmalta reunalta kerhokerran sisältö ja siihen tarvittavat tarvikkeet, jolloin kokonaisuus hahmottuu. Kerhokerran suositeltu pituus on 1,5h.

TEKIJÄTIIMI:

Sisällöntuotanto:

- Saara Laatinen, Pyhäjoen 4H-Yhdistys

Graafinen suunnittelu, taitto:

- Katja Palojärvi

Mukana sisällöntuotannossa:

- Katja Palojärvi
- Elli Yypänaho, Vihannin 4H-Yhdistys
- Riikka Mannila, Rannikon 4H-Yhdistys
- Sanna Siikaniva, Siikajoen 4H-Yhdistys

Mukana kerhopilotoinnissa, 4H-Nuoret:

- Matilda Malinen
- Miska Ilola
- Lauri Impola
- Inni-Maria Savukoski
- LOIMU kerholaiset

Kuvat:

- Saara Laatinen
- Matilda Malinen
- Lauri Impola
- Katja Palojärvi

- TAVOITE:**
- Tutustuminen ja turvallisen ilmapiirin luominen
 - Ympäristön kokeminen ja havainnointi eri aisteilla

1 YMPÄRISTÖN KOKEMINEN

LÄHDETÄÄN LUONTOON!

ETSI LUONNOSTA

- jotain kovaa
- jotain pehmeää
- jotain värikästä
- jotain syötävää
- jotain limaista
- jotain tuoksuvaa
- keksi lisää

Moo!
Mita tolläät?

TERVETULOA LOIMUKERHOON

Ensimmäisellä kerhokerralla tutustutaan toisiimme - Luonnossa!

TUTUSTUMISLEIKKI: "Loimu - Leijona"

Kerrotaan piirissä oma nimi ja keksitään samalla alkukirjaimella alkava kasvi tai eläin. Esim.: "Mervi mehiläinen" tai "Viivi voikukka."

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mikä on LOIMU? Toiminnasta kertomista.
- Miten vietät aikaa luonnossa? Mistä pidät omassa lähiympäristössäsi?

TUTUSTUMINEN JATKUU: Etsitään luonnosta itsemme!

- Etsitään luonnosta kasveja / ötököitä / materiaaleja, jotka kuvastavat jollakin tapaa omaa itseä.
- Lasten löydettyä asiat, kukin kertoo vuorollaan oman nimensä, ja miten asia muistuttaa häntä.
- Esim.: "Nimeni on Milla ja pidän yhtä paljon kellumisesta kuin tämä lumpeenlehti", "Olen yhtä hyvä rakentamaan legoilla kuin muurahaiset havunneulasilla", "Valitsin tämän punertavan lehden, koska pidän punaisesta", "Olen yhtä nopea kuin hyttynen", "Näistä kepeistä muodostuu nimeni ensimmäinen kirjain" yms.
- Mielikuvitus on rajana!

VINKKI

Mikäli tutustumisleikki vaikuttaa ryhmälle liian vaikealta, voi sitä helpottaa yksinkertaisimmilla tehtävillä, kuten yläpuolen laatikossa "ETSI LUONNOSTA". Siinä lasten tulee etsiä luonnosta eri värisiä tai tuntuksia asioita. Lapsilta voi myös kysyä, että kuka keksii mitä etsitään seuraavaksi?

KERHON SISÄLTÖ

- Tutustumisleikki
- "Etsitään luonnosta itsemme!" - Tutustuminen jatkuu luontoa havainnoiden
- Loimuvihkon teko ja kannen koristelu luonnonmateriaaleilla
- Luontoleikit (jos ehtii)
- Metsärentoutus

TARVIKKEET

- Kierrätyspaperia
- Liimaa / teippiä
- Kyniä
- Reijitin
- Narua
- Kontaktimuovia
- iso viltti / makuualustat

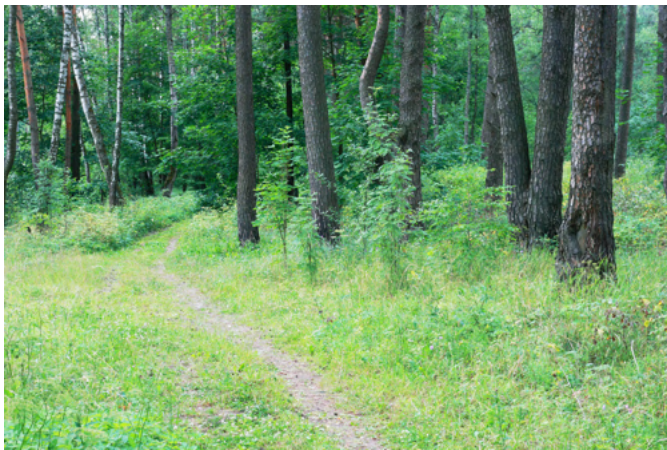

Loimuvihko kulkee koko kerhokauden lasten mukana ja siihen kirjataan ja kerätään havaintoja sekä luonnosta löytyviä kasveja 1 sivu/kerta

LOIMUVIHKO

Aloitetaan Loimuvihkon teko.

- Varaa tarvikkeet (sivulla 4)
- Rei'itä 12 kpl A4 arkkiä kierrätyspaperia
- Sido sivut yhteen naruilla
- Koristele kansi, asettele kontaktimuovin alle luonnonmateriaaleja, kukkia ja erilaisia lehtiä

LUONTOLEIKKI - Puusalaatti

Jokainen valitsee itselleen oman kotipuun paitsi yksi, joka aloittaa leikin huutamalla: talo palo, pakko vaihtaa! Tällöin kaikkien täytyy vaihtaa puuta, jolloin myös huutaja grittää saada itselleen oman puun muiden vaihtaessa puuta. Henkilö, joka jää ilman puuta jää uudeksi huutajaksi. (Muunnelma: leikissä voi harjoitella samalla tunnistamaan puuta, jos huutoon lisäkin tietyn puulajin: Talo palo, pakko vaihtaa kuusipuu/koivupuuta/mäntypuu! Tällöin ainoastaan huudetun puulajin luona olevat henkilöt vaihtavat paikkaa.)

VINKKI

Jos aikaa jäi vain vähän tai 'Puusalaatti' -leikki on liian vaikea, voi luonnossa pelata myös esimerkiksi ristinollaa. Tarvitset risuja, käpyjä, kiviä tai lehtiä.

LOIMURENTOUTUS

- Asetetaan makuualusta metsään pehmeälle paikalle.
- Makoillaan n. 5min ja kuunnellaan luonnosta kuuluvia ääniä. Kuinka monta erilaista ääntä kuulet?
- Ennen rentoutusta lapset on hyvä virittää tunnelmaan; herkistymään, ja olla aistimuksille läsnä.
- Rentoutuksen tavoitteena on, että ajatusten virta rauhoittuu.
- Rentoutuksen jälkeen voi keskustella minkälaisia tuntemuksia kehossa ja mielessä heräsi?
- Minkälaisia ääniä kuult ja mitä hajuja haistoit?

TAVOITE:

- Innostaa lapsia havainnoimaan omaa lähiympäristöänsä erilaisista näkökulmista käsin
- Vaikuttaa lasten asenteisiin omaa lähiympäristöä kohtaan.
- Ryhmäytyminen

2 MINUN METSÄNI

OMA LÄHIYMPÄRISTÖ UUSIN SILMIN

LOIMURACE

- Jaetaan lapset pieniin ryhmiin / pareihin
- Ohjeistetaan tehtäviin
- Jaetaan ryhmille Loimurace-arkit
- Lähdetään suorittamaan arkin tehtäviä ja tutkimaan mitä kaikkea lähiympäristöstä löytyy
- Harjoituksen purku
- Palkintojen jako

KERHON SISÄLTÖ

- LoimuRace
- Loimurace-harjoituksen purku ja keskustelua asioista, jotka tulivat lapsille uutena
- Loimuvihko
- Loppuleikki

TARVIKKEET

- Tulostetut Loimurace-arkit (Liite 1) tai voi jakaa myös kuvana kännyköihin
- Lapsilla puhelimet tai ainakin yhdellä ryhmän jäsenellä
- Palkinnot

MITÄ LÖYTYY LÄHIMETSÄSTÄ?

Tutustutaan luontoon ja sen ihmeisiin - yhdessä!

Lapset tutustuvat lähimetsään LoimuRace -menetelmän avulla. He kiertävät metsässä ja etsivät monenlaisia lähimetsään liittyviä asioita: Ihmisten jälkiä, sekä luonnossa tapahtuvia muutoksia.

Loimurace arkit voi tulostaa, tai jakaa ekologisemmin kuvana.

VINKKI METSÄLEIKKEIHIN

Jos ympäristö on lapsille vieras, varmistukaa siitä, etteivät lapset eksy. Sopikaa jokin tietty alue, ja muistakaa ottaa lasten puhelinnumerot talteen.

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Miten lähimetsäsi on muuttunut viimeisen 5-10 vuoden aikana?
- Mitä tiedät oman lähiympäristösi historiasta, minkälaisia elinkeinoja täällä on ollut?
- Mitkä ovat lähiympäristösi vallitsevat elinkeinot tänäpäivänä?

VINKKI

Voitte myös etsiä yhdessä löydättekö puista, kannoista, sammaleista ym. kasvoja tai hahmoja ihmisistä tai eläimistä. Hahmon, kasvon tai eläimen voi tehdä myös itse puun runkoon, talvella lumesta ja kesällä mudasta. Puita ei saa vahingoittaa.

LOIMUVIHKKO

Loimuvihkoon kirjoitetaan tai piirretään omasta lähiympäristöstä lempipaikka. Se voi olla keskellä metsää, uimaranta tai vaikka taajamassa. Missä viihdyt parhaiten? Jos ei ehdi, tämän voi myös tehdä kukin kotonaan.

LOPPULEIKKI

- Minä tykkään lähimetsästani

- Mennään piiriin
- Jokainen piirtää itsensä ympäri ympyrän paitsi ohjaaja, joka osallistuu myös leikkiin (voi myös käyttää lätkiä, tuoleja tms.).
- Piirin keskellä olija huutaa jonkin asian, mistä tykkää omassa lähimetsässään
- Kaikki jotka tykkäävät samasta asiasta, vaihtavat paikkaa (ympyrää)
- Se joka ei ehdi löytämään ympyrää, jää keskelle.
- Esim.: "minä tykkään kalastaa", kaikki jotka tykkäävät kalastaa vaihtavat paikkaa. Tai minä tykkään marjastaa / uida / lenkkeillä / pyöräillä / isoista kuusista jne.

LIITE 1 - Loimurace-tulostusarkit

ETSI LUONNOSTA...

1 ...jotain syötävää	6 ...jälkiä eläimistä
2 ...jotain millä voit naamioitua (ota kuva naamioitumisestanne)	7 ...jälkiä ihmisistä
3 ...jälkiä metsäteollisuudesta	8 ...millä voit työllistyä
4 ...jännittävä paikka	9 ...jotain mitä et ole ennen nähnyt
5 ...kaunis paikka	10 ...mistä tulet hyvälle mielelle

ETSI LUONNOSTA...

1 ...jotain syötävää	6 ...jälkiä eläimistä
2 ...jotain millä voit naamioitua (ota kuva naamioitumisestanne)	7 ...jälkiä ihmisistä
3 ...jälkiä metsäteollisuudesta	8 ...millä voit työllistyä
4 ...jännittävä paikka	9 ...jotain mitä et ole ennen nähnyt
5 ...kaunis paikka	10 ...mistä tulet hyvälle mielelle

TAVOITE:
Lisätä lasten tietoisuutta lähiruuasta, ekologisesta ruuasta, syömisestä sekä tavoista valmistaa ruokaa luonnosta

3 KOKKAA KESTÄVÄSTI

VALMISTETAAN EKOLOGINEN VÄLIPALA

Keskustellaan yhdessä ekologisesta ruuasta, syömisestä ja ruuan valmistuksesta

LETTUTAIKINA (8:LLE)

- 3 kananmunaa
- 6 dl täysmaitoa
- 3 dl vehnä jauhoja
- 1 - 2 rkl sokeria
- 1 tl suolaa
- Marjoja luonnosta

Letut paistetaan muurikkapannulla nuotiossa nätin ruskeiksi.

KERHON SISÄLTÖ VAIHTOEHTO 1

- Valmistetaan yhdessä lettutaikina
- Etsitään luonnosta jotakin sopivaa lettujen kera nautittavaksi esim. marjoja
- Keskutellaan ekologisesta ruuasta, lähiruuasta sekä miten luontoa voi hyödyntää ravinnonsaamiseen
- Loimuvihko

TARVIKKEET

- Muurikkapannu ja paistinlasta
- Lettutaikina-ainekset, paistinrasva, halutessaan hilloa ja kermavaahtoa
- Astiat, joihin lapset voivat kerätä letun täytettä
- Ruokailuvälineet

LETTUTAIKINASSA VOI KÄYTTÄÄ MARJOJA JA LUONNONYRTTEJÄ

Lettutaikinaan voi luonnossa lisätä mm. mustikkaa tai sesonkimarjaa, silputtuna nokkosen versoja, voikukan lehtiä tai puna-apilaa. Letut voi myös tarjota tuoremarjojen kera. Luonnonyrtilt pitää puhdistaa hyvin.

Monia luonnonkasveja voi käyttää ruuan-laittoon, kuten ravinteikasta nokkosta

Tässä paistuu nuotion hiilloksella halsterissa itsekasvatettua sipulia ja tomaattia.

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mitä on lähiruoka, mistä sitä saa ja miksi sitä kannattaa suosia?
- Minkälainen ruoka on ekologista?
- Mitä kaikkea luonnosta voi hyödyntää?

LOIMUVIHKO

Loimuvihkoon kirjoitetaan lettutaikinan ohje, kirjoitetaan ja piirretään mitä luonnonyrtejä ja marjoja voi taikinaan tai lisukkeeksi käyttää.

YRTTITEEVINKKI

Yrttiteetä voi valmistaa mm. Hauduttamalla puhdistettuja maitohorsman lehtiä ja kanervan kukkia tai nokkosta kuumassa vedessä. Mausteeksi voi käyttää hunajaa, sitruunaa ja sokeria.

TAVOITE
Tutustuttaa lapsille erilaisia ravinnonhankintamenetelmiä luonnossa ekologisesti

MUITA VINKKEJÄ LASTEN RETKIRUOKAILUIHIN

KALASTETAAN JA VALMISTETAAN VÄLIPALA

MATO-ONGINTA

Onginta ja pilkkiminen on jokamiehenoikeus. Ongintaan tarvitaan itse onki eli vapa n.3-4 metriä, siimaa, koukku, paino ja koho. Ongintaan tarvitaan myös syötti. Syöttinä voidaan käyttää pieniä kastematoja, kärpäsentoukkia tai pientä taikinamöykkyä.

Nyt etsimään yhdessä matoja!

KERHON SISÄLTÖ VAIHTOEHTO 2

- Kalastetaan
- Keskustellaan ekologisista tavoista hankkia ruokaa
- Valmistetaan välipala

TARVIKKEET

- Välipala-ainekset
- Onki / siima, koukku, koho, syötti, veitsi (ja haavi)
- Astiat ja ruokailuvälineet
- Ensiapulaukku

KOKEILE: Kalaa voi myös paistaa nuotiolla. Perkaa ja puhdista huolellisesti, mausta suolalla.

KEPPICROISANTIT 6KPL

- (1 prk) croissant-taikinaa
- 1 rkl sokeria
- 1 tl kanelia

Lisäksi

- 6 kpl grillitikkua/ohutta keppiä
- 6 kpl palaa foliota

Levitä taikina alustalle, ripottele päälle kanelia ja sokeria ja leikkaa valmiiden katkoviivojen mukaan. Laita n.15x20cm folionpala tikun päähän. Kierrä taikinaa tikkuun sokeripuoli sisäänpäin. Paista hiilloksella kokoajan käännettäessä, croissantit valmistuvat nopeasti.

Dippikastike

- 2 dl maitoa
- 1 dl (tuoreita) mustikoita
- 1/2 l vaahtokarkkeja
- 1/2 dl sokeria

Soseuta maito ja mustikat. Sekoita kaikki ainekset kattilaan, kuumenna kiehuvaan ja sekoita kunnes vaahtokarkit ovat sulaneet. Jähmetytä jääkapissa noin tunti.

VINKKI

Halsterilla voi helposti valmistaa kerrosleivän nuotiolla/hiilloksella: Paahtoleipää, voita, juustoa, kinkkua, tomaattia, ketsuppia, muuta oman maun mukaan.

MUFFINIT NUOTIOLLA

- 3½ dl vehnä jauhoja
- 2 dl sokeria
- 2 tl leivinjauhetta
- 2 tl vaniljasokeria
- 1 dl juoksevaa margariinia tai rypsiöljyä
- +
 - 1 dl kermaa
 - 2 kananmunaa
 - 2-3 dl mustikoita

Ohje: Laita nuotio tulille. Sekoita kuivat ainekset puuhaarukalla ja lisää voisula, kerma ja kananmunat. Pyöräytä joukkoon mustikat. Jaa taikina joko pieniin foliokuppeihin tai isompaan foliovuokaan, ja paista ritilän päällä hiilloksella n. 10-15min, kunnes pinta on kauniin ruskea.

VIHERJUOMA

- Kypsä banaani
- Kourallinen villivihanneksia valinnan mukaan, esimerkiksi: nuoria voikukan lehtiä tai kukan terälehtiä, mansikan, mustikan, vadelman tai viinimarjan lehtiä, apilanlehtiä ja kukkamykeröitä, koivun nuoria lehtiä tai lehtisilmuja tai ryöpättyä/kuivattua nokkosta
- Kaksi lasia puhdasta vettä

Ohje: Silppua vihreät ja paloittele banaani. Lisää vesi vähitellen tehosekoittimeen ja sekoita sakeaksi juomaksi.
Vinkki: poimi yrtit mahdollisimman nuorina ja kukintoja vasta kukkineina

TAVOITE:
Perehdytään
toiminnallisten
menetelmien kautta
oman
lähiympäristön eläin-
ja kasvilajeihin

4 LUONNON MONIMUOTOISUUS

OMAN LÄHIYMPÄRISTÖN ELÄIN - JA KASVILAJIEN TUNTEMUS

ALKULEIKKI Kasvit sekaisin

- Jokainen etsii jonkin kasvin.
- Mennään piiriin, asetellaan kasvi oman paikan eteen.
- Kuljetaan piirissä niin kauan kun musiikki soi.
- Kun ohjaaja katkaisee musiikin, lapset pysähtyvät.
- Kukin selvittää, mikä kasvi on nimeltään, minkä kohdalle pysähtyi.
- Apuna voi käyttää puhelimia (Google Lens-tunnistusappi), tietokoneita tai kirjoja.
- Kukin esittelee kasvin.
- Leikkiä voidaan jatkaa niin kauan, kunnes lapset muistavat kasvien nimet ulkoa.

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mitä eläimiä olet nähnyt metsässä?
- Minkälaisesta ympäristöstä mainitut tykkäävät?
- Miten ihmiset toiminnallaan vaikuttavat eläinten elinympäristöön?

KERHON SISÄLTÖ

- Alkuleikki: Kasvit sekaisin
- Keskustelu
- "Metsän olio" - Terraario
- Loimuvihko
- Loimurentoutus: Sadutus
- Seuraavan kerran valmistelu

TARVIKKEET

- Kierrätettyjä lasipurkkeja
- Kierrätysmateriaalia 'Metsän olio' -askarteluun
- Materiaalia lähiympäristön kasvilajeista (kirjastoa kannattaa hyödyntää)

VINKKI

Voit käyttää kasvien tunnistamiseen Google Lens -kännykkäsovellusta tai Luontoportti.com:n selainpohjaista kasvien ja eläinten tunnistusohjelmaa

METSÄN OLIO - TERRAARIO

Jokainen tekee luonnonmateriaaleista oman 'Metsän Olionsa'. Olion voi tehdä esimerkiksi tikusta, kävystä tai kivistä.

Lasipurkkiin tehdään viihtyisä asuinympäristö oliolle. Materiaaleina voi käyttää multaa, soraa, sammalta, oksia, kiviä, käpyjä, lehtiä tai muuta luonnonmateriaalia.

Voitte myös kierrättää ja käyttää esim. yllätysmunasta löytyneitä eläimiä.

Tehkää purkkiin kyltti, jossa on olion nimi. Jokainen voi myös keksiä lyhyen tarinan/sadun oliostaan.

LOIMUVIHKKO

Kukin liimaa loimuvihkoon kasvin, minkä valitsi kasvit sekaisin leikkiin. Vihkoon kirjoitetaan kasvin nimi ja minkälaisesta ympäristöstä se tykkää.

PÄIVÄNKAKKARA
tykkää niityistä, pelloista,
tienvarsista, metsänreunoista

LOIMURENTOUTUS

Metsän ihmeellinen valtakunta

Tällä kerralla loimurentoutuksessa hyödynnetään sadutus menetelmää. Sadutuksessa tärkeää on, että satu on kirjoitettu suoraan lasten suusta. Lapset vuorotellen sanovat lauseen, ja näin muodostuu pikkuhiljaa satu. Sadun teemana on tällä kertaa metsän eläimet. Lopuksi ohjaaja lukee sadun lapsille.

VINKKI: Rajaa satu lyhyeksi, jotta aika riittää.

SEURAAVAN KERRAN VALMISTELU

Valitaan yhdessä lasten ja ohjaajien kanssa taajamakohde, jolla on merkitystä omalle kotiseudulle kulttuurisesti. Se voi olla museo, vanha rakennus tai muu historiallisesti ja kulttuurisesti merkittävä paikka. Sovitaan vierailukäynti, ja muistutellaan lapsia mahdollisesti muuttuneesta kerhokerran aloituspaikasta.

Kuvassa vanhoja puutaloja Raumalla

TAVOITE:

Pohtia ja ymmärtää ympäristön merkitystä yhteisöjen ja kulttuurin näkökulmasta

5 MINUN TAAJAMANI**YMPÄRISTÖN SOSIAALISTEN MERKITYKSIEN TIEDOSTAMINEN, YMPÄRISTÖN MUUTTUMISEN TIEDOSTAMINEN****ALKULEIKKI:****Kantapään kautta (n. 10min.)**

- Ohjaaja ohjeistaa lapsia kävelemään sinne tänne rajatulla alueella.
- Puhuminen ja porukassa liikkuminen ovat kiellettyjä.
- Ohjaaja huutaa yhtäkkiä numeron ja jonkun kehonosan. Esimerkiksi 5 polvea / 4 kantapäätä / 5 pikkurilliä jne., jolloin osallistujien on heti asetettava yhteen 5 polvea / 4 kantapäätä / 5 pikkurilliä, yksi kutakin.
- Ne, jotka eivät mahdu mihinkään ryhmään tai joiden ryhmä jää vajaaksi, putoavat pois (tai antavat seuraavan tehtävän).
- Leikki päättyy, kun jäljellä on vain kaksi osallistujaa.

KERHON SISÄLTÖ

- Alkuleikki: Kantapään kautta
- Taajamakävely + Voimauttava valokuvaus
- Keskustelu
- Loimuvihko

TARVIKKEET

- Digikamera tai kännykkä
- Sopiva vaatetus
- Eväät
- Tarvittaessa pyörä

TAAJAMAKÄVELY

Lähdetään tutustumaan omaan lähitaajamaan uudesta näkökulmasta. Valitaan ohjaajien johdolla jokin vierailukohde / -kohteita, jossa käydään kierroksella. Se voi olla museo, oikeustalo, kirkko, satama tai muu historiallisesti tai kulttuurisesti merkittävä rakennus tai paikka, joka on vaikuttanut keskeisesti omaan asuin ympäristöön.

Retken aikana tärkeää on lasten kanssa aiheesta keskustelu. Voit poimia vinkkejä allaolevista johdattelevista kysymyksistä. Hyvällä tuurilla voitte saada myös paikallisen asiantuntijan retkellenne kertomaan kohteesta.

VINKKI: Retken voi toteuttaa myös pyöräillen. Voitte ottaa eväät mukaan, ja evästellä lasten valitsemassa paikassa!

OHJAAJA! Pehdy kohteeseen ennen retkeä.

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mikä merkitys rakennuksella on tänäpäivänä itselle ja paikkakunnalle? Miten ne ovat muuttuneet nykypäivänä?
- Minkälaisissa paikoissa sinä yleensä tapaat ystäviä ja vietät aikaasi? Minkälaisia harrastuksia sinulla on?
- Mikä on taajama ja miten taajamat ovat syntyneet?
- Asutko sinä taajamassa, kaupungissa vai maaseudulla?
- Mitä sinulle merkitsee oman paikkakunnan kulttuuri, ja mitä se on?
- Tuleeko sinulle mieleen alueellamme olevia vanhoja rakennuksia? Mikä on ollut niiden merkitys?

Taajama on Suomessa vähintään 200 asukkaan rakennusryhmä, jossa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole 200 metriä suurempi

VINKKI

Jos mahdollista voi kuvauksessa käyttää tulostavaa digikameraa. Tulostus liimataan Loimuvihkoon.

KUKA MINÄ OLEN?

- Voimauttava valokuvaus

Ota valokuva ystävästäsi hänen valitsemassaan itselle merkityksellisessä paikassa. Mitä paikka merkitsee hänelle? Miksi hän valitsi juuri tämän paikan? Mitä merkitystä paikalla on hänelle kulttuurihistoriallisesta näkökulmasta?

Tämän voivat lapset toteuttaa esim. puhelimiensa avulla taajamakävelyn ohessa. Lasten kanssa voi valokuvauksen jälkeen pohtia, miten oma kulttuuriympäristö on vaikuttanut siihen, keitä olemme nyt.

OHJAAJA!

Tehtävä vaatii ohjaajilta herkkyyttä asettua lapsen asemaan, ja reagoida lasten tunteisiin ja ajatuksiin. Ennenkaikkea kannustava ja salliva ilmapiiri on tässä harjoituksessa tärkeä.

TEHTÄVÄN TAVOITE

- Lapsi löytäisi kulttuurillisesti ja sosiaalisesti merkittäviä kohteita.
- Lapsi tutustuu itseensä ja oman asuinympäristönsä historiaan, kun miettii kuvauspaikkaa, tunnelmaa, ja sitä millaisena hän haluaa itsensä nähdä juuri nyt kulttuurihistoriansa valossa.
- Kuvattava päättää, mitkä kuvat kuvaavat häntä itseään ja asioita, joita hän näkee itsessään ja omassa historiassaan.

Lapsi voi myös ilmeellä, asennolla tai muulla tavoin kuvastaa omaa tunnelmaansa valitsemassaan kuvauskohteessa

POHTIKAA YHDESSÄ

Lasten kanssa voi valokuvauksen jälkeen pohtia, miten oma kulttuuriympäristö on vaikuttanut siihen, keitä olemme nyt.

LOIMUVIHKO

Kukin voi omaan vihkoonsa liimata printatun oman retkellä otetun kuvansa ja kirjoittaa paikan nimen, miksi valitsi paikan ja kuka otti kuvan. Vaihtoehtoisesti piirtää itsensä valitsemaansa paikkaan ja kertoa paikasta sekä mitä paikka hänelle merkitsee ja mikä historia paikalla on.

TAVOITE

Retken voi toteuttaa luomutilalle, kierrätyskeskukseen tai luontoon tutustuen vaelluksella.

6 LOIMURETKI**LUOMUTILA, KIERRÄTYS TAI VAELLUS****PAIKALLINEN LUOMUTILA**

Tutustutaan luomutuotantoon ja sen etuihin

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mitä luomu tarkoittaa mielestäsi?
- Oletko ostanut luomuruokaa?
- Mikä on lähitila? Miksi olisi hyvä suosia lähitilan tuotteita esimerkiksi ruokakaupoissa?

LOIMUVIHKKO

Oliko tilalla jokin suosikkijuttu? Eläin, kasvi, paikka tai muu? Mikä jäi parhaiten mieleen? Piirrä ja kirjoita siitä Loimuvihkoon.

KERHON SISÄLTÖ

- Aloitus
- Tutustuminen kohteeseen
- Keskustelu
- Loimuvihko

TARVIKKEET

- Retkelle sopiva vaatetus
- Eväät ja juotavaa
- Loimuvihko, teippi ja kynät

KIERRÄTYSKESKUS

Tutustutaan kierrätykseen (voi toteuttaa myös KERHO 7 jälkeen)

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mikä on kierrätyksen merkitys?
- Mistä tavara ja vaatteet tulevat?
- Onko vaatteilla muuta jatkokäyttöä? Keksi mitä?
- Oletko itse kierrättänyt?

LOIMUVIHKKO

Etsi kierrätyskeskuksesta jokin esine ja keksi sille mahdollisimman monta kierrätysideaa. Piirrä ja kirjoita Loimuvihkoon.

VAELLUS

Vaelluksella tutustutaan luontoon harrastusmahdollisuutena, luonnon eliö - ja kasvilajeihin ja muuttuvaan ympäristöön.

KERHON SISÄLTÖ

- Varusteiden läpikäyminen
- Vaellusmaaston tutkiminen kartalta
- Vaellus
- Keskustelu
- Eväät
- Loimuvihko
- Paluu

TARVIKKEET

- Retkelle sopiva vaatetus
- Eväät tai tarvikkeet eväisiin
- Juotavaa
- Ruokailuvälieet ja astiat
- Loimuvihko ja kynä
- Ensiapupakkaus

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Keskustelua alueen ympäristöstä ja miten se on syntynyt?
- Mitä kasvi- ja hyönteislajeja vaellusreitillä on? Tunnista Google Lens:llä
- Miten ympäristö on voinut muuttua esim. 100 vuoden ajalla? Entä millainen paikka voisi olla 100 vuoden kuluttua tulevaisuudessa?

ETSI VAELLUKSELLA

- Jälkiä ihmisestä
- 3 eri linnun laulua
- Iso lehti
- Muurahaisten polku
- Keltainen kukka
- Hassun muotoisia pilviä
- Tai keksikää yhdessä jotain muuta etsittävä

LOIMUVIHKO

Lapset keräävät vaelluksella löytämänsä kasvin vihkoon. Kasvi teipataan kiinni, kirjoitetaan sen nimi, paikka mistä löytyi ja millaisella kasvupaikalla kyseinen kasvi eli.

VAELLUSKEPPI

Tarvikkeet:

Puinen oksa/harjanvarsi maaleja, lankoja, narua, höyheniä, käpyjä ja muita kierrätys- ja luonnonmateriaaleja

Katkaise pajusta noin itsesi mittainen tukeva keppi. Koristele keppi haluamallasi tavalla. Tämän voi tehdä ennen vaellusta tai muulla kerhokerralla.

EVÄÄT LUONNOSSA JA LUONNOSTA

Valmistakaa eväät nuotiolla kerhokerran 3:n ohjeista. Voitte tehdä esimerkiksi lettuja, kerrosleivät tai muffineja ja luonnonyrtiteetä. Käyttäkää mahdollisimman paljon materiaaleja luonnosta paikan päältä. Yrtit kerätään aina puhtaalta paikalta, ei läheltä tietä.

KOKEILE: kerää esim. koivun lehtiä, kanervan ja puna-apilan kukkia (ja katajanmarja) ja hauduta kuumassa vedessä 5-10 minuuttia. Tarjoillaan hunajan kera, mutta käy sellaisenaankin.

TAVOITE:

Pohtia kiertotalouden ja kulutuksen merkitystä luonnolle ja miten voi itse vaikuttaa kulutuksen pienentämiseksi omilla valinnoilla.

Tämä kerhokerta on suunnattu yli 5.-luokkalaisten, ja aarrejahdin kysymykset saattavat olla kinkkisiä.

7 KIERTOTALOUS

OPITAAN KIERTOTALOUSTAITOJA

ALKULEIKKI:**Roskat roskeen!**

- Lapset jaetaan kahteen ryhmään, toiset ovat roskiksi ja toiset roskia. Roskien ja astioiden nimet voi sanoa leikkijöille tai kirjoittaa lapuille, jotka jaetaan osallistujille. Vaihtoehtoisesti roskat voi antaa myös konkreettisesti leikkijöille.
- Tarkoituksena on kulkea ympäri tilaa ja löytää oma pari. Pariehdotuksia esim. akku + ongelmajäte, banaanin kuoret + biojäte, jauhelihapaketti + energijäte, foliopakkaus + kaatopaikkajäte, vanha lelu + kierrätyskeskus, jne.
- Biojäteastia voi kulkea ympäriinsä ja kysyä roskilta, ovatko he biojätteitä tai metallipurkki voi kysellä, mistä löytyisi metalliastia. Lopuksi kaikki parit esitellään ja mietitään, ovatko kaikki oikeissa paikoissa.

KERHON SISÄLTÖ

- Alkuleikki: Roskat roskeen!
- Keskustelu
- Kiertotalous - aarrejahti tai retki kierrätyskeskukseen
- Askartelu
- Loimuvihko

TARVIKKEET

- Aarrejhtivihjeet
- Aarrejhtipalkinnot
- Kontaktimuovia / laminointikone ja -arkkeja
- Rei'itin tai nitoja
- Narua
- Teippiä, jos teippaat vihjeet paikoilleen

Kiertotaloudella tarkoitetaan sellaista tuotanto- ja kulutusmallia, jossa olemassa olevat materiaalit ja tuotteet hyödynnetään mahdollisimman pitkälle lainaamalla, vuokraamalla, uudelleen käyttämällä, korjaamalla, kunnostamalla ja kierrättämällä.

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Miksi kiertotaloutta tarvitaan?
 - Raaka-aineiden ja materiaalin käyttö lisääntyy koko ajan. Raaka-aineiden järkevällä käytöllä voidaan mm. vähentää ympäristön kuormitusta ja hiilidioksidipäästöjä
- Miten kiertotalous näkyy sinun arjessasi? Kierrätätkö?
- Oletko käynyt kierrätyskeskuksissa?

KIERTOTALOUS - Aarrejahti**Miten homma toimii?**

Aarrejahdissa lapset etsivät kirjaimia. Kun lapset löytävät yhden kirjaimen, sen takana on vihje seuraavalle. Lapset kirjoittavat kirjaimet järjestyksessä paperille, kunnes muodostuu sana. Sana kertoo aarteen paikan. Aarrejahti on suunniteltu niin, että sen voi toteuttaa paikassa, josta löytyy rakennus / rakennusmateriaaleja sekä pihasta puita ja normaaleja luonnonmateriaaleja.

Kiertotalous - aarrejahdin kirjainten sijoittelupaikat vaativat ohjaajilta luovuutta ja valmistelua. Paikat ovat ajateltu niin, että ne löytyisivät useammista kerhopaikoista.

Aarrejhtikorteissa on myös kirjoitustilaa, johon voit kirjoittaa oman vihjeesi seuraavalle kirjaimelle. Aarrejahdin aikana lapset voivat käyttää internetiä tai ohjaajien tukea apuna tiedon etsimisessä.

Aarrejahti jatkuu seuraavalla sivulla →

VINKKI

Kierrättäminen on ympäristöteko, jossa tarvitaan meidän kaikkien panosta. Pienet teot johtavat yhdessä suuriin muutoksiin!

KIERTOTALOUS - Aarrejahti jatkuu

Aarrejahdin kirjaimista muodostuu sana ENERGIAJÄTE.

- Aarteen voi piilottaa energiajäteastian taakse / viereen. Mikäli ulkona ei ole energiajäteastiaa, kerhotilan keittiön energiajäteastia.
- Tulosta liitteistä aarrejattikortit (s.20-22), ja sijoittele ne korteissa määriteltyihin paikkoihin (vastaus).
- Aarrejattia voi soveltaa vanhemmille kerholaisille soveltuvaksi niin, että leikkaa kuvavihjeet korteista pois.

ASKARRELLAAN KIERRÄTTÄEN

Kirjankansista, sivuista ja kuivakukista kirjanmerkki.

Tarvikkeet: vanha kirja, kontaktimuovia, kuivakukka/-lehtiä, liimaa ja narua tai nauhaa

- Taita noin 12x17cm kirjan kansi kahtia pituussuunnassa.
- Revi kirjan sivusta siivu
- Asettele sivusiivu ja kuivakasvit kannen päälle. Voit käyttää puikkoliimaa.
- Asettele kontaktimuovi kasvien päälle niin, että menee vähän koko merkin yli.
- Siisti reinit suoraan
- Tee merkin päähän rei'ittäjällä reikä ja solmi nauha tai naru kiinni

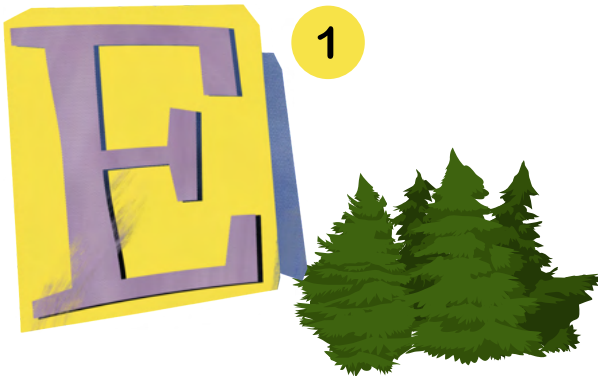
VINKKI

Vanhasta hihattomasta t-paidasta voi valmistaa ekologisen kauppakassin. Paidan helma solmitaan tai neulotaan kiinni. Hihat toimivat kätevästi kantokahvoina.

LOIMUVIHKKO

Lapset valitsevat jonkin esineen ja kirjoittavat ja piirtävät kierrotalouden esimerkin Loimuvihkoonsa.

Ensimmäinen kortti annetaan lapsille. Vihje ensimmäiselle rastille: Sellainen hiilinielu, jota tarvitaan myös Jouluna.

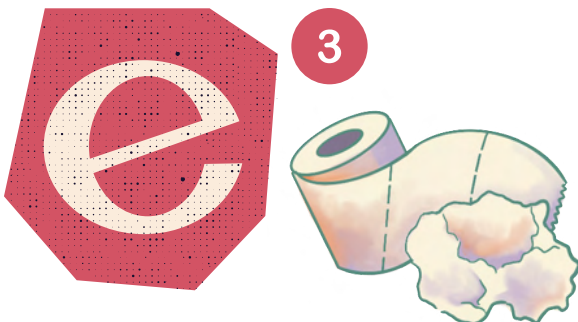
VASTAUS: kuusi

Vihje seuraavalle: Kun tämän materiaalin käyttöikä on loppuillaan, siitä tulee hyötyjätettä.

VASTAUS: talon seinälauta

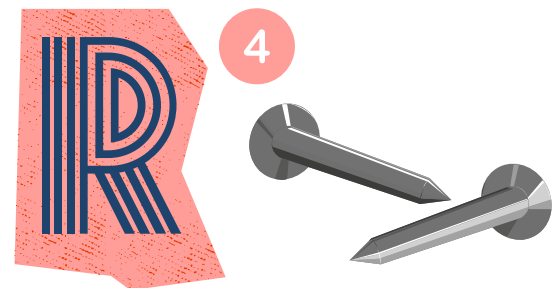

Vihje seuraavalle: Sen painosta 99% on puukuitua

Tiesitkö? Puukuitu eli puumurske on ympäristöä säästävää, nopeasti uusiutuva kiertotalousraaka-aine parhaimmillaan.

VASTAUS: talouspaperi

Vihje seuraavalle: Seuraava kirjan sijaitsee paikassa, minkä läheltä löytyy maailman kierrätetyintä materiaalia. Tämän materiaalin ominaisuudet säilyvät kierrätyksestä huolimatta erinomaisesti. Mikä se voisi olla? TE_ _ _ ??

VASTAUS: teräs

G

5

Vihje seuraavalle:
Seuraava kirjain sijaitsee paikassa, josta löytyy myös maailman toiseksi kysytyintä luonnonvaraa.

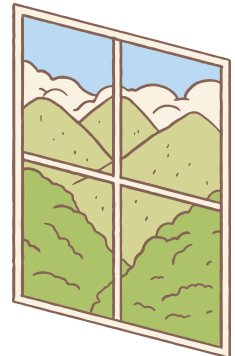
VINKKI: Se tuntuu mukavalta myös varpaiden alla!

VASTAUS: hiekka

I

6

Vihje seuraavalle:
Sellainen lasi, joka ei kuulu lasinkeräykseen

VASTAUS: ikkunalasi

A

7

Vihje seuraavalle:
Puukuitu kiertää länsimaisessa taloudessa 6-7 kertaa eri puutuotteissa: esimerkiksi hienopaperista sanomalehtipaperin ja kartongin kautta tähän paperilajiin, mistä löytyy seuraava kirjain.

VINKKI: Yhdestä puusta saa tätä paperia yhden suomalaisen tarpeisiin n. 16 vuodeksi.

VASTAUS: wc-paperi

J

8

Vihje seuraavalle:
Tämän puu toimii ihanteellisena polttopuuna, koska se palaa tasaisesti ja sillä on hyvä lämpöarvo. Sen tuohi on myös erinomainen sytyke!

TIESITKÖ? Puusta valmistetut tuotteet voidaan elinkaarensa lopussa hyödyntää bioenergian tuottamisessa, jolloin niihin sitoutunut energia otetaan talteen ja hiili palaa luonnon kiertokulkuun. Samalla voidaan korvata fossiilisten polttoaineiden käyttöä.

VASTAUS: koivu

Vihje seuraavalle:

Tämän tuotteen voi uusiokäyttää.

Mikä se voisi olla?

TIESITKÖ? Uusiokäyttö on tuotteiden uudelleen käyttämistä / muokkaamista uuteen käyttötarkoitukseen sopivaksi. Kierrätys käsitteessä taas ajatellaan, että tuote on jossainvaiheessa ollut jätettä.

VASTAUS: mistä voi kierrättää, esimerkiksi takki, lasipurkki, joku muu oman valinnan mukaan

Vihje seuraavalle:

Seuraava kirjain sijaitsee paikassa, jossa on lähistöllä ongelmajätettä.

VASTAUS: Esimerkiksi energiasäästölamppu, jääkaappi tai muu sähkölaite.

Vihje seuraavalle:

Seuraava kirjain sijaitsee jossakin sellaisessa paikassa, jossa on biohajoavaa materiaalia lähellä.

Tiesitkö? Biohajoava materiaali pilkkoutuu luonnossa pienemmiksi rakenneosaksi, eli "osaksi luontoa".

VASTAUS: Energiajäteastia

OHJE:

- Leikkaa vihjeet viivoja pitkin korteiksi.
- Voit myös laminoida tai päällystää kortit kontaktimuovilla ja käyttää uudelleen.
- Tee kortteihin rei'ittimellä reiät kortin sitomista varten.
- Aseta vihjekortit paikoilleen, lähtö 1 kortin paikalta ja seuraava vihje on kuudessa/kuusen lähellä.

VINKKI:

Voit avustaa lapsia ja antaa lisävihjeitä, jos korttien valmiit vihjeet ja kuvat eivät riitä.

TAVOITE:

Pohtia kiertotalouden ja kulutuksen merkitystä luonnolle ja miten voi itse vaikuttaa kulutuksen pienentämiseksi omilla valinnoilla.

7.2 KIERTOTALOUS

RETKI KIERRÄTYSKESKUKSEEN

MUOTINÄYTÖS

- Selvittäkää ennen kerhokertaa, olisiko mahdollista vierailunne aikana tehdä kierrätyksestä löytyviä vaatteita ja asusteita käyttämällä muotinäytös?
- Hassutelkaa ja ottakaa kuvia muodikkaista luomuksista.
- Halutessanne voitte tehdä muotinäytöksestä vaikka somevideon!

KERHON SISÄLTÖ

- Muotinäytös kierrätyskeskuksessa
- Keskustelu
- Loimuvihko

TARVIKKEET

- Kännykkä kuvaamiseen
- Loimuvihko

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mikä on kierrätyksen merkitys?
- Mistä tavara ja vaatteet tulevat?
- Onko vaatteilla muuta jatkokäyttöä? Keksi mitä?
- Oletko itse kierrättänyt?

Löydätkö kierrätyskeskuksesta mitään mitä voisit hyödyntää askarteluissasi?

Etsi kierrätyskeskuksesta jokin esine ja keksi sille mahdollisimman monta kierrätysideaa.

Esineitä voi myös olla useampia ja niitä yhdistelemällä keksiä ihan uusi käyttötarkoitus tai idea. Luovuutta ja mielikuvitusta tässä tehtävässä saa käyttää rajoittamatta!

Mitä muita ideoita löydätte yhdessä?

LOIMUVIHKO

Piirrä ja kirjoita Loimuvihkoon paras ideasi minkä sait kierrätyskeskusvierailullasi.

TAVOITE

Saada lapset pohtimaan omia toimia ja tekoja vaikuttaa ilmastonmuutokseen

8 ILMASTONMUUTOS**ONKO ILMASTONMUUTOS VAIKUTTANUT OMAAN LÄHIYMPÄRISTÖÖN?****ALKULEIKKI:**

Yksi osallistujista on kasvihuonekaasu, ja muut ovat auringonsäteitä. Auringonsäteiden tehtävä on juosta maasta aurinkoon (viivalta viivalle). Kun kasvihuonekaasu huutaa "Ilmasto lämpenee" auringonsäteet juoksevat aurinkoviivalta maaviivalle, ja kasvihuonekaasu (hippa) yrittää saada auringonsäteitä kiinni. Kun auringonsäteet taas juokevat toiseen suuntaan, eli maasta aurinkoon, kasvihuonekaasu huutaa "ilmasto viilenee".

Pikkuhiljaa kasvihuonekaasut ilmakehässä lisääntyvät, kun auringonsäteet jäävät kiinni. Kaikki jääneet yrittävät ottaa auringonsäteitä kiinni. Leikin tarkoitus on herättää keskustelua ja havainnollistaa ilmastonmuutoksen prosessia.

KERHON SISÄLTÖ

- Alkuleikki
- Keskustelu
- Ilmastonmuutoksen arvoitus
- Loimuvihko
- Vaihtoehtoisesti ilmastonmuutosteos

TARVIKKEET

- Tulitikut
- Paperia ja kyniä
- 6 mukia ja vettä / mehua
- Ohut keppi / onkivapa / harjanvarsi tms.

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mitä tarkoittaa ilmastonmuutos?
- Miten ilmastonmuutos vaikuttaa sinun arkeesi ja lähiympäristösi?
- Millä tavoin voimme hillitä ilmastonmuutosta?

ILMASTONMUUTOKSEN ARVOITUS**OHJE:**

Tässä tehtävässä lapsilta vaaditaan ryhmätyöskentely- ja ongelmanratkaisutaitoja. Tehtävä on suunniteltu helposti toteutettavaksi niin, että et tarvitse suurta määrää rekvisiittaa (tarvikkeet listattuna vasemmalla).

ILMASTONMUUTOKSEN ARVOITUS jatkuu

Tehtävä koostuu korteista, joita ohjaaja antaa ryhmälle pohdittavaksi. Kun edellinen tehtävä on ratkaistu, voidaan siirtyä seuraavaan. Tärkeää on kannustaa lapsia pohdintaan! Myös ohjaaja voi johdatella keskustelua.

TEHTÄVÄKORTIT:

- Tulosta tehtäväkortit (5 tehtävää ja vastaukset, liitteenä seuraavalla sivulla).
- Jaa kortit lapsille sitä mukaa kun he edistyvät tehtävässä.

LOIMUVIHKKO

Kirjoita tekoja ja toimia miten itse voit omilla toimillasi vaikuttaa ilmastonmuutokseen.

Tee lista, ja sitä mukaa kun toteutat listassasi olevan teon/toimen, kuvita kohta aiheeseen sopivin elementein piirtäen tai askarrella.

ILMASTOA PELASTAMASSA

Keksiikö tiiminne ratkaisuja ilmastonmuutoksen hidastamiseen? Pystyttekö ratkaisemaan eteentulevat haasteet ja ongelmat?

SAVE
ENERGY

SAVE
EARTH

ILMASTONMUUTOSJULISTE / -TEOS

TARVIKKEET:

Pahvia / kartonkia, kyniä, sakset, nitoja, rei'itin, (askartelu)maaleja, pensseleitä, luonnonmateriaaleja (hiekkaa, lehtiä, kasveja), kierrätysmateriaaleja (vanhoja papereita, lehtiä, kananmunakennoja, kankaita), liimaa, narua yms.

AIHE:

Esimerkiksi:

- Mikä on juuri sinun mielestäsi huolettavinta ilmaston muutoksessa ja miten ehkäisisit sitä?
- Miten ilmastonmuutos näkyy luonnossa?
- Maapallo 100 vuoden päästä - kun se pelastui ilmastonmuutokselta.

Käytä mahdollisimman paljon kierrätys- ja luonnonmateriaaleja. Toteutustapa vapaa, kuvaava tai abstrakti. Vain mielikuvitus rajana!

Keskustelkaa töistänne. Jokainen sanoo yhden positiivisen asian omasta sekä toisen työstä.

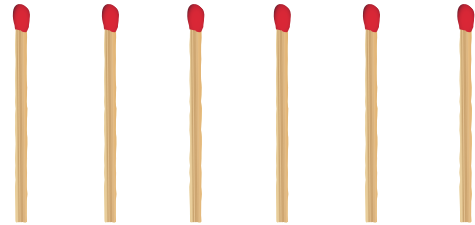

1 TEHTÄVÄ

Tiesitkö, että 30% maailman kasvihuonepäästöistä syntyy lämmön ja sähkön tuotannon aikana? Tiedätkö, minkälaisia ekologisia keinoja on tuottaa sähköä? Miten sähköä voi säästää?

Keksitkö, miten seuraava tehtävä liittyy aiheeseen?

Asettele 6 tikkua niin, että jokainen koskettaa toisiaan

2 TEHTÄVÄ

Perheellä on kauppapäivä ja tulisi valmistaa ruokaa. Suunnitelkaa ateria, joka kuormittaa mahdollisimman vähän ilmastoa. Miettikää erityisesti kuinka kaukaa ruoka tulee, ja onko se ekologista. Mitä teette pakkausjätteille?

3 TEHTÄVÄ

Viikonloppu lähestyy ja olisi kiva touhuta jotain mukavaa koko perheen voimin.

Perhe on haaveillut ulkomaan matkasta, mutta myös muut kohteet ovat mielessä. Suunnitelkaa yhdessä jotain mukavaa ekologista tekemistä lomalle. Perheen nuorimmainen tarvitsisi myös uusia ulkoiluvaatteita lomareissua varten, mistä ja miten näitä hankitaan?

Mysteeri lomareissulla:
Olipa kerran perhe. Perheessä oli 10 lasta. Sateenvarjoja oli kuitenkin vain yhdeksän. Minkään sateenvarjon alle ei mahtunut kahta lasta. Miksi yksi lapsi ei kastunut?

4 TEHTÄVÄ

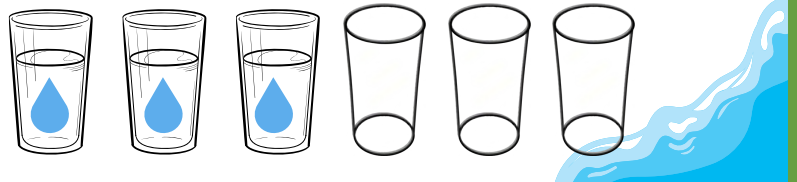
Ilmastonmuutoksen yksi seuraus liittyy maailman vesistöihin: Merenpinnan nousu ja meriveden lämpeneminen. Tiesitkö: Valtamerien pinta on noussut ilmaston lämpenemisen seurauksena keskimäärin noin 19 senttimetriä 1900-luvun alusta ja nousee tällä hetkellä noin kolme millimetriä vuodessa.

Katsokaa laseja, ja pohtikaa kuinka paljon on 19cm vettä ja mitä vaikutuksia sillä on, kun koko maailman merenpinta nousee sen verran.

TEHTÄVÄ:

Tasapainottakaa "meret" eli lasirivi niin, että allaolevista lasista tulisi muodostaa rivi, jossa joka toinen lasi on tyhjä ja joka toinen täysi. Vain yhtä lasia saa liikuttaa.

... Kun toisella puolella maapalloa jää sulaa, se näkyy koko maapallon merenpinnan nousemisena!

5 TEHTÄVÄ

STRONGER
TOGETHER

Joko olette oivaltaneet, mikä on kaikista tärkeintä, jotta ilmastonmuutoksen hillitsemisestä tulee mahdollista? Mikäli ette keksi, ratkaiskaa seuraava tehtävä, ja pohtikaa tehtävän ratkaisemisen jälkeen, mikä auttoi teitä onnistumaan.

Tehtävän suorittamiseen tarvitaan pitkä, kevyt keppi, esim. Harjanvarsi tai oksa. Ryhmän on laskettava tanko mahdollisimman tasaisesti ja varovaisesti maahan, ettei lasinen tanko mene rikki. Tanko asetetaan lasten käsien varaan (tai isompien lasten kanssa voi kokeilla kannattelua sormilla tai sormella). Lapset ovat kasvot vastakkain kahdessa rivissä. Kädet ovat navan korkeudella ojennettuna kyynärvarsista noin 90 asteen kulmaan. Tangon on oltava tarpeeksi pitkä ja kevyt, koska tehtävä perustuu siihen, että pystyy pitämään tangon tasapainossa sitä laskettaessa. Jos tasapainoa ei saada aikaan, tangon toinen pää nousee tai laskee toista nopeammin ja tällöin tehtävä aloitetaan alusta. Ryhmän tehtävänä on laskea tanko seuraavin kriteerein:

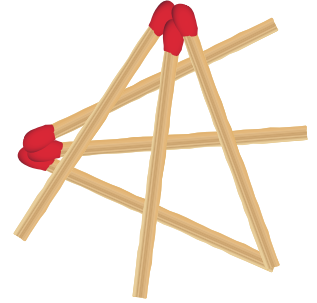
- kaikilla on oltava sopimuksen mukaan joko molemmat kädet/sormet tai toinen käsi tai yksi sormi kiinni tangossa
- tangon on pysyttävä vaakasuorassa ja päiden tulee laskeutua maahan yhtä aikaa
- tanko ei saa missään vaiheessa nousta ylöspäin
- Ei muuta kun testaamaan, tehtävä on yllättävän haastava ja ilman yhteistyötä se ei onnistu!

1 TEHTÄVÄ

VASTAUS: Takkaa kannattaa polttaa, eikä puu pala yksin.

Puulämmitys on CO₂-neutraalia eli palamisessa tuotettu hiilidioksidi käytetään uudelleen puun kasvaessa. Vastaava CO₂ määrä vapautuu ilmaan myös puun lahotessa metsiin. Näin ollen puulämmitys ei lisää kasvihuoneilmiötä.

- puulämmitys toimii myös kriisiaikoina, kunhan puiden varastoinnista on huolehdittu.
- oikein poltettuna ympäristöystävällistä: päästöjen rikki- ja typpioksidimäärät vähäisiä.
- puu on uusiutuva, kotimainen energialähde

2 TEHTÄVÄ

VASTAUKSIA: lähiruoka, ympäristömerkityt tuotteet

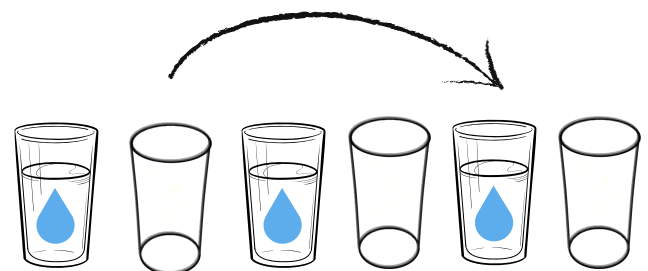
3 TEHTÄVÄ

IDEOITA VASTAUKSEEN: Lentämisen välttäminen, lähimatkailu, tekeminen luonnossa, kierrättäminen

ARVOITUS: Ei satanut

4 TEHTÄVÄ

VASTAUS: Kaada neste 2. lasista 5.lasiin

5 TEHTÄVÄ

VASTAUS: Maailmanlaajuinen yhteistyö.

Ei riitä, että yksi maa tekee kaikkensa muutoksen hillitsemiseksi, vaan tarvitsemme kaikkien maiden ja jokaisen yksilön panostusta.

TAVOITE:

Liikettä luonnosta rastiradan tarkoituksena on innostaa lapsia metsäliikuntaan. Lisäksi kerhokerran tavoitteena on kehittää lasten yhteistyötaitoja pulmallisilla ryhmätehtävillä.

9 LUONTO HARRASTUSYMPÄRISTÖNÄ

LOIMU - LIIKETTÄ LUONNOSTA RASTIRATA

Liikettä luonnosta rata on helppo toteuttaa missä vain, mistä löytyy metsää. Radalla yhdistyvät luontoliikunta, hauskuus sekä ryhmätyöskentelytaitojen merkitys.

Rastirata koostuu kahdeksasta rastista, voit valita niistä sopivimmat tai toteuttaa vaikka kaikki. Mikäli kerholaisia on enemmän kuin 5 lasta, kannattaa rata toteuttaa useammassa ryhmässä. Kuitenkin vähintään 4 per ryhmä. Käytännössä esimerkiksi ryhmä numero 1 lähtee kiertämään rataa rastilta 1, ryhmä nro 2 rastilta 2 jne. Suositus olisi, että rastilla olisi ohjaaja ryhmän kanssa., tai sitten ryhmäläisten kanssa voi sopia rastilla käytettävän ajan (suositus: 15min). Koko radan toteutukseen voi varata 2h aikaa.

Radalla voi myös käyttää pisteystystä, ja voittajajoukkueen voi halutessaan palkita. Voit sijoittaa rastit sovitun kierroksen / pururadan varteen, tai tehdä lapsille kartan rastien paikoista.

KERHON SISÄLTÖ

- Rastirata
- Loimuvihko

TARVIKKEET

- Narua
- lankun palasia
- vesiastia
- kompassi
- käpyjä ja kori/ämpäri
- sokolle huivi

LOIMUVIHKO

Piirrä tai kirjoita loimuvihkoon sinun lempitapasi liikkua luonnossa!

AVAIN ONNISTUMISEEN ON YHTEISTYÖ!

1 POROAITAUS

VALMISTELUT:

Valitse metsästä kohta, missä on kolme puuta lähellä kolmiomaisessa muodostelmassa. Kieputa narua / köyttä puiden välille niin, että tulee ikäänkuin kolmionmuotoinen aitaus. Narut voivat olla esimerkiksi kolmessa kerroksessa (ks. yläpuolelta kuva).

Ryhmän tehtävä on päästä "poroitauksen" sisältä pois mahdollisimman vähillä osumisilla aitaan. Mikäli aitaan osuu, tulee 0p. Ilman toisen apua se ei onnistu, kaverit voivat auttaa toista aidan sisäpuolella ja aidan ulkopuolella. Mutta kukaan ei saa osua aitaan.

- matalin taso 0p
- keskimäinen taso 1p
- ylin taso 2p
- korkeimman langan ylitys 3p

2 SUON YLITYS

OHJEISTUS:

Valitkaa metsästä / metsäautotieltä kohta, johon on helppo merkitä reitti pisteestä A pisteeseen B. Ryhmälle annetaan ryhmäläisten määrästä riippuen tietty määrä pieniä lankunpätkiä (voi olla myös jotain muuta vastaavaa) käytettäväksi. Esim. Viidelle ryhmäläiselle kolme lankun palasta.

Ryhmän tehtävänä on ylittää "suo" käyttäen apunaan vain toisiansa ja lankun palasia. Mikäli tipahtaa, joutuu palaamaan takaisin.

Keinoja on monia! Tässä rastilla voi myös ottaa aikaa.

3 NARUKÄVELY SILMÄT SIDOTTUNA

VALMISTELUT:

Vedä naru lasten käsien korkeudelle metsään puusta puuhun (esim. 50m). Käytä helpohkoa maastoa, jossa voi olla muutama haastavampi kohta.

OHJEISTUS:

Ryhmän tehtävä on valita yksi, joka kulkee sokkona muiden ohjeistamana pitäen narusta kiinni kokoajan käsillään. Matkalla haasteita tuovat mättäät, puun runkojen ylitykset ja epätasainen maasto. Mikäli haluaa haastetta, voi sokolle antaa kuljetettavaksi esimerkiksi pienen vesiämpärin - Se ryhmä, jolta läikkyä vähiten vettä, saa tästä täydet pisteet! Tässäkin yhteistyö on tärkeintä, muiden ryhmäläisten on ohjeistettava sokkoa, ja sokon taas luotettava ryhmäläisiinsä.

4 AARREJAHTI

VALMISTELUT:

Piilota metsään aarre (luovuus rajana!). Sijoita aarre 20m rastilta etelän suuntaan. Lapset ratkaisevat (morse) salakirjoituksen, jotta saavat vihiä aarteen sijainnista. Tulosta alla oleva kortti.

Ratkaisu on: "Aarteen paikka on 20m etelän suuntaan."

A • -	O - - -	1 • - - - -
B - - • •	P • - - •	2 • • - - -
C - - • • •	Q - - - •	3 • • • - -
D - - • •	R • - •	4 • • • - -
E •	S • • •	5 • • • • •
F • • - •	T -	6 - - • • •
G - - • •	U • • -	7 - - • • •
H • • • •	V • • • -	8 - - - • •
I • •	X - • • -	9 - - - - •
J • - - -	Y - • - -	0 - - - - -
K - • -	Z - - • •	
L • • • •	Å • - - - -	
M - -	Ä • • • -	
N - •	Ö - - - •	

AARREJAHTI

Merirosivot ovat piilottaneet aarteen, ja jättäneet viestin toisillensa aarteen olinpaikasta. Ratkaisetko sinä aarteen olinpaikan?

5

KUINKA MONTA KÄPYÄ?

VALMISTELUT

Kerää käpyjä koriin ja laske ne. Lasten tulisi arvata, monta käpyä korissa / lasipurkissa on.

Tähän voi myös ottaa pienen skaban - Mikä ryhmä pääsee lähimmäksi?

6

METSÄN KONSERTTI

OHJEISTUS RYHMÄLLE:

Kerätkää luonnosta kiviä, keppejä, hiekkaa, kaarnaa yms... Mielikuvitus rajana!

Tehkää oma konsertti, käyttäkää rytmejä, rummutusta ja mitä ikinä keksittekään. Miten luonnonmateriaaleilla voi soittaa?

7

KÄPYKULJETUS

Kävyn kuljetus pisteestä A pisteeseen B keppiä apuna käyttäen. Jokainen ryhmän jäsen voi tehdä viestinomaisesti kuljetuksen vuorollaan. Tähän voi ottaa myös kisailua mukaan - Nopein ryhmä voittakoon!

Kuka ryhmä kuljettaa käpyä nopeiten? Tämä hullunkurinen tehtävä koettelee kärsivällisyyttä. Kaikista tärkeintä on kuitenkin kaverin kannustaminen!

METSÄPARKOUR

8

Metsä on mitä parhain ympäristö parkourata! Alustat ovat pehmeitä, ja haasteita löytyy metsästä riippuen kallioista, puista ja kivistä. Metsä maastona kehittää mitä parhaimmalla tavalla motorisia taitoja, koska maasto on harvoin tasainen. Ei muuta kun kokeilemaan!

VALMISTELUT:

Valitse metsästä paikka, jossa on sopivasti haastetta (kiviä, puunrunko, kalliota, puunoksa tms.). Voit myös virittää metsään lianin, tai vetää kiristetyin sidontaliinan puusta puuhun tasapainoilua varten.

Opetelkaa yhdessä metsäparkourliikkeitä

OHJEISTUS:

- Puunrungon ylitys - ja alitustyylit
- Kiipeilytyylit
- Oksaheijari
- Kallioponnari

TAVOITE:

Luoda erilaisia askarteluja ja käsitöitä luonnonmateriaaleista sekä kierrätystä hyödyntäen.

9.2 LUONTO HARRASTUSYMPÄRISTÖNÄ

TAIDETTA LUONNOSTA

Voit toteuttaa tämän kerhokerran omana kertanaan, tai sitten ammentaa muille kerhokerroille askartelu - ja toimintaideoita.

KERHON SISÄLTÖ

- Askartelua luonnonmateriaaleilla
- Loimuvihko

TARVIKKEET

- Narua, liimaa / reiitin
- erilaisia luonnonmateriaaleja askartelusta riippuen

OLLAAN LUOVIA LUONNOSTA!

OKSAKORISTE

Tarvikkeet:

Narua, liimaa / reiitin, sekä luonnonmateriaaleja

Etsikää luonnosta mieluisat oksanpätkät. Ripustakaa oksaan narulla roikkumaan värikkäitä lehtiä, käpyjä Kävyt voi myös maalata värikkäiksi.

NAAMIOITUKAA!

Kuka saa aikaiseksi päivän hienoimman lookin? Voitte ottaa myös vuodenaikaan sopivan teeman, kuten Halloween, Jouluku, pääsiäinen tms.

LOIMUVIHKO

Tee vihkoon pieni taideteos luonnonmateriaaleista

KÄPYLEHMÄT

TARVIKKEET:

Käpyjä, oksia, sammalta ym. luonnonmateriaaleja sekä rautalankaa

Käpylehmät ovat klassinen luontoaskarteluidea. Jokainen tietää miten lehmät tehdään, mutta taideteosta voi jalostaa kokonaiseksi maatilaksi, tai vaikka lehmänäyttelyksi. Rakennuksia voi tehdä risuista ja kepeistä (kieputa kepejä rautalangalla yhteen), sammaleesta heinäpaaleja jne. Tässäkin askartelussa ohjaajan heittäytyminen ja lasten innostaminen teemaan on avainasemassa!

LEHTIELÄIN

TARVIKKEET

Paperia / taustapahvi, kartonkia, silmät, liimaa ja tussi

Etsikää luonnosta eri muotoisia lehtiä, joista voitte koota sellaisen eläimen kun haluatte. Opetelkaa samalla puulajeja. Vaahteran lehdet sopivat pörröisille eläimille turkiksi, ja pajunlehdet ovat taas oivia korvia! Liimatkaa lehdet paperille, laittakaa silmät ja suu paikoilleen. Lehdistä voi koota myös siilin samalla idealla, piikkeinä toimivat hyvin männyn neulas.

MINUN METSÄNI

TARVIKKEET:

Pahvilaatikko tai pahvin palasista koottu kehikko ja luonnonmateriaalit. Halutessanne voitte käyttää myös kierrätettyjä valmiita hahmoja, legohahmoja tai valmistaa asukkeja itse vaikka kivistä ja kävyistä.

Tässä taideteoksessa voi käyttää luovuutta! Etsikää luonnonmateriaaleja, ja kootkaa teidän "unelmien metsä". Aiheena voi olla myös metsä leikkipaikkana, tai muu kerhokerran teemaan sopiva aihe. Sitten vain luovuutta kehiin ja asettelemaan luonnonmateriaaleja!

MAALAA KASVEILLA

TARVIKKEET:

Vahvaa paperia, alusta, luonnonmateriaalit ja kasvit

Tähän maalaukseen ei tarvita värejä, sillä ne löytyvät luonnosta! Monista kasveista irtoaa hyvin paperille väriä. Taideteosta voi täydentää siihen liimatuilla kasveilla / kukilla. Parhaiten tähän taideteokseen sopivat: voikukka, mustikka, villivadelma, horsman kukat, erilaiset lehdet ja kanervat. Voitte testata myös vasaralla naputtaa kevyesti kasvia leivinpaperin läpi, tuleeko esiin värin lisäksi kasvin muoto.

Myös kiviä voi tuunata luonnonmateriaaleilla ja tehdä hauskoja hahmoja

Lasipurkkeihin voi liimata kuivuneita syksyn lehtiä. Liimaa pitää myös levittää lehtien päälle. Suositellaan patterituikkua.

10 EKOLOGISUUS ARJESSA

TAVOITE:
Miettiä omaa ekologisuutta ja ekologisia valintoja. Miten lisätä oman arjen ekologisuutta.

ALKULEIKKI:

EKOBINGO

Ohjeistus: Kierrelkää ryhmässä ja kyselkää kavereilta väittämiä. Kirjoita ruutuun sen kaverin nimi, joka täsmää väittämään. Eka bingon, eli 4 suoran saanut voittaa!

Tulosta liitteenä oleva bingolappu kaikille tai jaa kuvana.

KERHON SISÄLTÖ

- Alkuleikki
- Pakohuone
- Mun ekoteko
- Palaute kerhosta
- Lopetus

TARVIKKEET

- Bingolaput
- Boxi, jossa kiinni koodilukko
- sakset ja munalukko (avaimella)
- Pakohuonevihjeet
- Loimuvihko

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN

- Mietitään yhdessä, kuinka jokainen voisi vaikuttaa omaan arkeensa: Miten tehdä arjessa parempia valintoja? Pohtikaa esimerkiksi kulkemista, tavaroiden hankintaa, kaupassa käyntiä, kierrätystä...

PAKOHUONE - Auta pysäyttämään outo levä

ENNEN PELIÄ: Rajaa peli tietylle alueelle (kerhotila, kota, merkattu alue metsässä) lue ohjeistus hyvin ja valmistele materiaalit

TARVIKKEET: Muovipullo, kirjekuori, boxi, jossa kiinni koodilukko/munalukko avaimella, sakset ja printattavat liitteet

TARINA:

Ympäristöbiologi Pilvi Meriheinä on tutkimassa rannikon merielämää. Hän huomaa että rannalla kasvaa erikoisen näköistä levää, joka ei kuulu alkuperäiseen seudun kasvistoon. Levä leviää hurjaa vauhtia. Pilvin pitää nopeasti selvittää mikä saa oudon levän kasvamaan niin hirveää vauhtia, että kohta rannalla ei pysty mikään liikkumaan.

OHJAAJA:

Tutustu huolella liitteenä olevaa 'Pakohuone, ohjeet ohjaajalle' -tekstiin (s.36). Liitteenä myös vihjekortit, joista voit ohjata pelin kulkua, lukea tarinaa ja ohjeita lapsille.

VINKKI

Kerää 10cm mittaisia horsman varsia, käytä uunissa hunajalla voideltuina 200 C noin. 8 minuuttia. Maistuu makealta!

LOIMUVIHKKO

Kirjoita ja piirrä Loimu-viikkoosi Loimu-kerhojen paras hetki, idea tai kokemus. Miksi se oli paras mielestäsi?

PALAUTE KERHOSTA

- Keskustelkaa yhdessä Loimu-kerhojen kokemisesta.
- Mikä oli mukavinta?
- Oppittiinko jotakin ihan uutta?
- Mitä muuta mukavaa olisi voinut tehdä?
- Haluaisivatko lapset uudelleen tulla kerhoihin?
- Muuta mitä tulee mieleen?

KERHON LOPETUS

Suurkiitokset osallistumisesta
Loimukerhoihin!

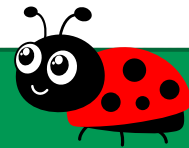
Tervetuloa uudelleen!

MINUN EKOTEKONI

Jokainen nuori valitsee yhden asian omaksi ekoteokseen. Se voi olla esimerkiksi "Lisään pyöräilyä", "Korjaan vaatteeni", "Suosin kierrätettyä" tai "kierrätän".

Ekoteko kirjoitetaan/ piirretään loimuvihkoon ja esitellään muille.

EKOBINGO

Ajan paljon pyörällä	Korjaan rikkinäiset vaatteeni	Kierrätän roskat	Valitsen kaupasta ekologisesti
En lotraa vedellä suihkussa	En polta valoja turhaan	En tee turhia ostoksia	Kierrätän purkit ja pullot
Suosin kierrätettyjä vaatteita	Vältän muovipakkauksia	Sammuta aina valot	Nautin luonnosta ja siellä puuhailusta
Valitsen aina ekologisemman vaihtoehdon	Vien roskat roskiin	Suosin itsetehtyä	Korjaan rikki menneet vaatteet

PAKOHUONE

PELIN IDEA

Pakohuone on suunnattu 3.-6.-luokkalaisille. Pakohuoneessa ideana on, että meribiologi Pilvi Meriheinä löytää rannalta levää, ja lähtee selvittämään syytä rannan äkilliselle rehevöitymiselle. Lasten tulee yhdessä ratkaista, mikä levän muodostumisen aiheuttaa ja pysäyttää rannan rehevöityminen. Ohjaajan ohjekorteissa ohjaaja kertoo lapsille Pilvin ajatuksia pelin edetessä. Ohjekorteissa pelin eteneminen valmisteluineen on kuvattu yksityiskohtaisesti.

Lapset auttavat Pilviä pysäyttämään uhkaavan ympäristöongelman selvittämällä yhdessä tehtäviä. Vihjeitä on yhteensä 5 kappaletta. Vihjeissä 2. vihjeestä alkaen on mukana aina yksi pala neljään osaan revitystä loppuratkaisuviestistä ja viimeisessä eli 5. vihjeessä viesti yhdistetään. Ja arvoitus ratkeaa.

PELIN TARINA JA ETENEMINEN

Ympäristöbiologi Pilvi Meriheinä on tutkimassa rannikon merielämää. Hän huomaa että rannalla kasvaa erikoisen näköistä levää, joka ei kuulu alkuperäiseen seudun kasvistoon. Levä leviää hurjaa vauhtia. Pilvin pitää nopeasti selvittää mikä saa oudon levän kasvamaan niin hirveää vauhtia, että kohta rannalla ei pysty liikkumaan.

Lapset saavat ensimmäisen vihjeen, mikä johdattelee heidät "levän" keskellä olevan muovipullon luokse (kierrätyspiste, vihje2). Pullossa on outo viesti, selvästi viestin kirjoittajalla on ollut kiire. Viestissä Mikko Merikapteeni kertoo joutuneensa laivoineen karikolle ja epäilee, että laivan lastina ollutta supermegakasvua olisi joutunut mereen, joka myös aiheuttaisi rannan rehevöitymisen. Hän pyytää viestissä apua, mutta kiireessä on kirjoittanut viestiin virheitä, jotka lasten tulee ratkaista. Viestissä olevista virheistä muodostuu kolmas vihje, mikä ohjaa lapset painavan kirjan luo, jonka alla on kirjekuori.

Pilvi huomaa, että hän ei ole rannalla yksin. Häntä seuraa sekalainen joukko eläimiä, muutama auringonpalvoja ja meriliikenne näyttää vilkkaalta. Kirjan alta löytyneessä kirjekuoressa on kuvattu rannan elämää, ja lasten tulee laittaa kuvat tavuineen kuultujen äänten perusteella oikeaan järjestykseen. Tavuista muodostuu lause, joka johdattelee lapset neljännen vihjeen luokse peilin äärelle.

Pilvi päättää pyytää joltakin apua kapteeniin merihätään, ehkä myös levän arvoitus paljastuu. Pilvi päättää kirjoittaa viestin rantahiekkaan, koska Pilvin kännykkä jäi kotiin. Varjoliitäjä huomaa viestin ja elehtii pilville vastauksen. Varjoliitäjän vastaus löytyy peilin vieressä olevasta laatikosta, mikä on lukittuna. Laatikon päällä oleva loru vihjaa lapsille avaimen paikan. Lapset saavat laatikon auki, löytyy sanaristikko eli varjoliitäjän viesti. Pilvi ei oikein saa selvää varjoliitäjän viestistä. Outoja käden heilutuksia ja kieppuvia kurveja taivaalla, mitä ihme sanoja eihän ne liity mitenkään aiheeseen, Pilvi on ihmeissään. Sanat johdattelevat lapset pakastimen luokse, jossa on viides vihje. Siellä on viimeinen pala neljään osaan revitystä viestistä ja palat yhdistettäessä tulee ratkaisuviesti ja lapsia kiitetään avusta. Pakastimessa on myös palkinto lapsille (esim. jäätelörasia jaettavaksi). Pilvi huokaisi helpotuksesta: Varjoliitäjä haki vesipelastajat, Mikko pääsi kotia, laiva pelastettiin ja hypermegakasvu saatiin poistettua kokonaan. Levä katosi.

VALMISTELUT

- **Materiaalit:**
 - Kynät ja paperia sekä palkinto
 - **1.Vihje:** Aloitusvihjearkki ja muovipullo
 - **2.Vihje:** Tulostettu Mikon hätäviesti pulloon + ensimmäinen revitty pala loppuvastauksesta
 - **3.Vihje:** Vihjekuvat, kirjekuori + toinen revitty pala loppuvastauksesta
 - **4.Vihje:** Laatikko, avausloru, narua, lukko ja avain sekä sanaruudukko + kolmas revitty pala loppuvastauksesta. Sijoita lähettyville lelukoira jonka alla on avain.
 - **5.Vihje:** Pakastin tai kylmälaukku, palkinto + neljäs eli viimeinen revitty pala loppuvastauksesta
- **Eteneminen**
 - Tulosta pakohuonekortit, niistä näet pelin etenemisen.
 - Tulosta myös viestit ja kuva-arkki (leikkaa kuvat irti arkista)
 - Tulosta loppuratkaisu arkki ja revi se neljään osaan
 - Liimaa/teippaa laatikkoon avausloru
 - Piilota vihjeiden materiaalit
 - Voit ääneen lukea Pilvin tarinakohdat ja tarvittaessa myös ohjeet
 - Ohjaa lasten ryhmää tarvittaessa ja anna pieniä vihjeitä, jos peli ei etene
 - Seuraa, että kaikki saavat osallistua tehtäviin tasapuolisesti

PAKOHUONE - OHJEKORTIT OHJAAJALLE -Aloitus

- Ohjaaja ohjaa tarvittaessa eteenpäin ja lukee ääneen Pilvin tarina -kohdat
- Ohjaaja seuraa, että kaikki pääsevät osallistumaan
- Vaikeusastetta voi muokata ja ohjeita helpottaa lasten iän mukaan
- MUISTA PALKINTO! Jäätelöä, tikkari, karkki...

HAUSKAA PAKOHUONETTA!

LUE ÄÄNEEN:

Ympäristöbiologi Pilvi Meriheinä on tutkimassa rannikon merielämää. Hän huomaa että rannalla kasvaa erikoisen näköistä levää, joka ei kuulu alkuperäiseen seudun kasvistoon. Levä leviää hurjaa vauhtia. Pilvin pitää nopeasti selvittää mikä saa oudon levän kasvamaan niin hirveää vauhtia, että kohta rannalla ei pysty liikkumaan. Auta Pilviä selvittämään rehevöitymisen syy ja estämään se!

1. VIHJE

- Laita muovipullon sisään Mikon hätäviesti sekä 1. pala revitystä loppuvastauksesta
- Piilota muovipullo kierrätyspisteeseen
- Aseta tulostettu arkki pöydälle, voit myös lukea viestin arvoituksen ääneen:

"Mayday, mayday, merihätä. Viestien viejä vanhanaikainen, tämä ei katoa vuosikymmeniinkin ehkei satoihin tai tuhansiin, vedessä ja luonnossa harmitus. Kierrätäthän, sentissä on miljoonan alku. Katso olenko paikallani. Säilytä myös salaisuus."

LUE ÄÄNEEN:

(sen jälkeen kun pullo ja hätäviesti on löytynyt)

" Pilvi löytää levän keskeltä muovipullon. Pullossa on outo viesti, selvästi viestin kirjoittajalla on ollut kiire. Virheistä muodostuu vihje. Auta Pilveä korjaamaan viesti. "

2. VIHJE

- Lapset etsivät hätäviestistä väärät kirjaimet
- Vääristä kirjaimista muodostuu seuraavan vihjeen paikka
- Lapsia voi hieman ohjeistaa, jos tehtävä liian vaikea
- Lapsille voi kertoa myös, että kannattaa säilyttää revitty pala (salaisuus), jos he eivät ymmärtäneet Aloitus - arvoituksesta

LUE ÄÄNEEN:

(sen jälkeen hätäviestin kirjaimet on ratkaistu ja seuraava vihje löytynyt)

Pilvi huomaa että hän ei ole rannalla yksin. Häntä seuraa sekalainen joukko eläimiä, muutama auringonpalvoja ja meriliikenne näyttää vilkkaalta. Ehkä Pilvi voisi pyytää joltakin apua kapteenin merihätään, ehkä myös levän arvoitus paljastuu.

VASTAUS: Hätäviestin ratkaisu: "Painavien sanojen alla" (iso kirja)

3. VIHJE

- Kirjekuoresta löytyy 2. revitty pala loppuvastauksesta sekä kuvia rannan elämästä. Kuviin on sijoiteltu tavuja. Tavuista muodostuu seuraava vihje, kun lapset yhdistävät kuvan soitettuun ääneen annetussa järjestyksessä.
- Soita lapsille (esim. youtube) 7 kuvien mukaista ääntä seuraavassa järjestyksessä:
 - 1. Lintu (KER)
 - 2. Ampiainen (RO)
 - 3. Lintu (KER)
 - 4. Valas (RO)
 - 5. Laiva (KU)
 - 6. Meren aallot (VAS)
 - 7. Lenkkeily ja musiikki (TIN)
- Ohjeista lapsia nyt valitsemaan kuvista kuulemansa äänet järjestyksessä ja vihje muodostuu kuvista

LUE ÄÄNEEN:

(sen jälkeen kun ääni- ja kuvavihje on ratkaistu ja tavut saatu järjestykseen)

" Pilvi päättää kirjoittaa viestin rantahiekkaan. Pilvin kännykkä jäi kotiin. Varjoliitäjä huomaa viestin ja elehtii pilville vastauksen. "

VASTAUS: Kerro kerro kuvastin (peili)

4. VIHJE

- Peilin vieressä on laatikko, joka on kierretty narulla ja narussa on lukko
- Laatikon päällä on tulostettu arvoitus (liite s. 43), joka johdattaa lapset eläinaiheisen/koira koristeen tai pehmolelun luokse, jossa on avain laatikkoon
- Avataan lukko arvoituksen ratkettua
- Laatikosta löytyy 3. revitty pala loppuvihjeestä ja sanaruudukko

LUE ÄÄNEEN:

(sen jälkeen kun laatikossa oleva sanaruudukko on löytynyt)

Pilvi ei oikein saa selvää varjoliitäjän viestistä. Outoja käden heilutuksia ja kieppuvia kurveja taivaalla, mitä ihme sanoja eihän ne liity mitenkään aiheeseen, Pilvi on ihmeissään. Löydätkö oudot sanat, onko niissä tolkkua? Saatko niistä seuraavan vihjeen?

VASTAUS: Avain laatikkoon löytyy eläinaiheisesta koristeesta, taulusta, pehmosta tai muusta

5. VIHJE

- Ruudukon löydettävät sanat: viimeinen, yhdistä, salaisuus, paljastuu, ikijäästä, kiirehdi, avaamaan, sulaa
- Vihjeen paikasta löytyy palkinto ja myös viimeinen 4. pala revitystä loppuvastauksesta
- Ruudukon sanat ohjeistaa yhdistämään salaisuuden, mutta voit auttaa lapsia myös vihjeellä

LUE ÄÄNEEN:

(sen jälkeen kun revitty loppuratkaisu on yhdistetty ja luettu)

" Pilvi kuokaisee helpotuksesta, varjoliitäjä haki vesipelastajat, Mikko pääsi kotia, laiva pelastettiin ja hypermegakasvu saatiin poistettua kokonaan. Levä katosi.

Päivä rannalla on ollut kuuma, Pilvi ostaa rantakiskalta jätskin."

NAUTTIKAA PALKINNOSTA!

Lasten kanssa voi keskustella merien nykytilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä.

VASTAUS: Pakastin (tai kylmälaukku)

Hypermegakasvu
saatu pelastettua
kuten
merikapteenikin,
levä ei enää kasva
väärällä
kasvualustalla eikä
rehevöitä rantaa.

Kiitos avusta!!!

LOPPURATKAISU: tulosta, revi 4 osaan. Laita jokaisen vihjeen mukaan 1 revitty pala alkaen Mikon hätäviestistä

“

**Mayday, mayday, merihätä. Viestien viejä
vanhanaikainen, tämä ei katoa vuosikymmeniin
ehkei satoihin tai tuhansiin, vedessä ja luonnossa
harmitus. Kierrätähän, sentissä on miljoonan alku.
Katso olenko paikallani.**

PS. Säilytä myös pieni salaisuus

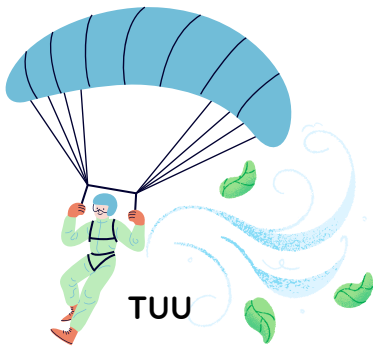
ALOITUSVIHJE -VASTAUS: muovipullo (kierrätyspisteessä)

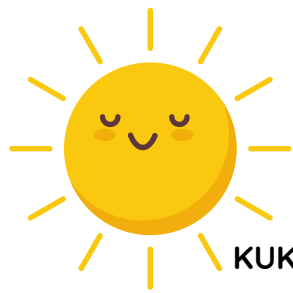
Hyvä lukija,
olen Mikko Perikapteeni. Olen haaksarikkoutunut ja
liivani jäi jumiin kanikkoon. Kuljatan
suvermegakisvua tutkejoille nestattavaksi.
Selkään, että yksi palloista on voinut nuotaa.
Pyydon, läjetä apea. Nokan oulo vilreä peittää
kohta karikan.

T. Mikko

2 VIHJE -VASTAUS: Painavien sanojen alla (iso kirja)

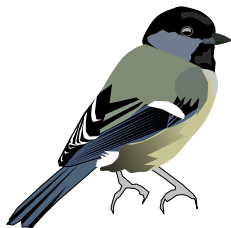
TUU

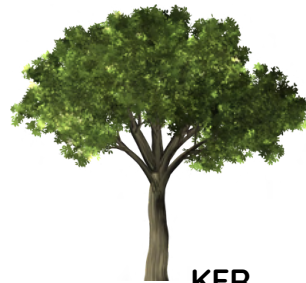
KUK

PLI

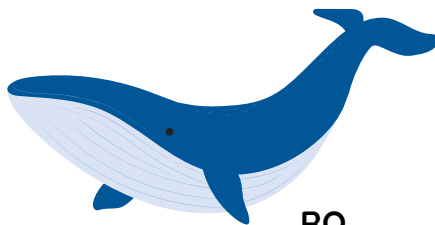
KER

KER

RO

RO

KU

VAS

TIN

3 VIHJE -VASTAUS: ker-ro ker-ro ku-vas-tin (peili)

Valpas otus, jolle on annettu
vahtitehtävä. Etsi vahti pehmeä,
silti hurja ja vartijoista
luotettavin.

4 VIHJE -LORU LAATIKON PÄÄLLE -VASTAUS:

Avain, pehmossa tai muussa koiraa esittävässä esineessä teipattuna

S U K K A N A S N L I P
A P V I I M E I N E N A
L I I I M A A L A Y A L
A M A R U U S A R H A J
I H A E N A L U U D M A
S K K H D U S S J I A S
U D Ö D S J S Ä Å T A T
U I K I J Ä Ä S T Ä V U
S U U S E U R Ä P P A U

4 VIHJE SANARUUDUKON -VASTAUS:

viimeinen, yhdistä, salaisuus, paljastuu, ikijästä, kiirehdi, avaamaan, sulaa (jääkaappi tai kylmälaukku)

Vapaasti
käytettäviä ja
muokattavia
ideoita
muhunkin
kerho-
toimintaan!

MUUT KERHOIDEAT

KUINKA LOIMU- TOIMINTAA VOI JUURRUTTAA
MYÖS MUUHUN KERHOTOIMINTAAN

METSÄTEATTERI

Tee metsään (varjo)teatteriesitys yhdessä lasten kanssa. Tarvitset lakanan, lampun ja istumapaikkoja. Aloittakaa tekemällä pieni tarina ja käsikirjoitus. Jokaiselle jokin rooli vaikka eläin tai kasvi. Sitokaa lakana kahden puun väliin. Lakanan taakse tulee isohko lamppu. Harjoitelkaa esitystä. Voitte esittää esityksen itselle tai pyytää yleisöä paikalle. Esityksen jälkeen voi olla yhteistä makkaranpaistoa ja yrttiteetä. Tämä aktiviteetti onnistuu myös talvella.

VAIN
MIELIKUVITUS
RAJANA!

TARINAA LUONNOSTA

TARVIKKEET

Pussukka, luonnonmateriaaleja ja pieniä kierrätysleluja esimerkiksi muovieläimiä tai yllätymunaleluja.

Ohjaaja aloittaa tarinan esimerkiksi: "Kävelin yksin metsässä ja..." Jokainen ottaa pussista yhden esineen ja keksii siitä lauseen jatkoa.

"Kävelin yksin metsässä ja..."
Lapsi nostaa pussista kukan: "...näin polulla erikoisen kukan." Toinen nostaa pupun ja jatkaa: "Pupu haisteli kukkaa...". Tarinassa voi myös olla tiettyjä luontoon liittyviä sanoja, joita on esineen lisäksi käytettävä, kuten vesisade, pilvi, koivu, orava, kärpänen, sammal tai linnunlaulu.

VINKKI

Materiaalit ja tarinat voivat olla myös vaikeusasteen mukaan. Nuoremmille helpompi ja 4.-6.luokkalaisille vaikka kummitustarina hämärällä nuotiolla!

MAALATUT LEHDET

Kuivattuja lehtiä voi maalata mm. askartelumaaleilla. Valmiit lehdet voi vaikka laittaa roikkumaan narusta puisilla pyykkipojilla tai liimata oksaan.

Voit maalata myös muita luonnonmateriaaleja.

METSÄNAAMIAISET

Järjestäkää naamiaiset metsässä. Pukeutukaa luonnosta inspiroituneena. Aihe voi olla luonnonmateriaalit ja kierrätys. Omasta kaapista tai kierrätyskeskuksista voi löytyä asu esimerkiksi kasvi: vihreä paita, johon kiinnitetään lehtiä ja kukkia. Naamarit voi koristella myös luonnonmateriaalein.

METSÄRENTOUTUS

Metsän kokeminen aistein, hiljentyminen, kuuntelu, haistelu ja kokeminen.

Toteutus riippumatoilla tai retkipatjoilla metsässä maaten. Tunnistetaan ääniä ja tuoksujä.

MAJA METSÄÄN

Metsäretkellä voi rakentaa majan irtorisuista ja -oksista. Majanrakennukseen voi hyödyntää pitkäoksaista puuta ja sen oksien lomaan laittaa risuja ja oksia lisää.

Metsäretkeen kuuluu myös retkievää. Paistakaa makkaraa, banaaneja, sämpylöitä tai toasteja nuotiolla tai ottakaa mukaan valmiit eväät. Talvella myös lämmintä juotavaa. Myös makuualusta tuo lisämukavuutta, varsinkin talvella.

HYÖNTEISHOTELLI

TARVIKKEET

Tiiliä, erikokoisia oksia, sammalta, korkkeja, pölkkyjä, onttoja kasvin varsia, käpyjä yms., lautaa, vasara, pora, nauvoja, kuumaliimaa, rautalankaa ja (kana)verkkoa.

Rakenna laudoista runko, talo tai neliö. Tai voit käyttää valmista runkoa. Naulaa pienillä nauloilla rungon takaseinäksi kanaverkkoa.

Täytä laatikko puun palasilla, ontoilla korsilla, heinällä, sammaleella, kävyillä ym. sopivalla materiaalilla jossa koloja.

Naulaa myös etuseinään kanaverkkoa. Ripusta hotelli aurinkoiseen suojaiseen paikkaan.

VINKKI

Putsaa lintujen ruokinta-paikkaa säännöllisesti. Puhdas ruokintapaikka pitää taudit ja rotat poissa. Käytä aina kumihanskoja.

LINNUNRUOKAA

- kuorittuja auringonkukansiemeniä
- maapähkinöitä
- kauraa/viljaa
- kookosrasvaa/suolatonta ihraa
- rypsiöljyä
- piparkakkumuotteja
- tuorekelmua
- maalarinteippiä
- alusta muoteille
- pilli reikien tekoon
- narua

Tiivistä piparkakkumuotin pohja hyvin tuorekelmun palasella, kiinnitä se maalarinteipillä. Aseta alustalle (joka mahtuu pakkaseen). Täytä siemenseoksella noin 1/3 muotista. Sekoita kookosrasvaa 50% ja rypsiöljyä 50%. Kaada seoksen päälle niin, että muotti täyttyy. Sekoita. Leikkaa pillistä 3cm pala ja aseta keskelle pystyyn. Siirrä muotit varovasti pakkaseen. Anna jähmettyä kunnolla. Poista pillit, pujota naru reikään ja ripusta puuhun. Seuraa mitä lintuja käy syömässä herkkujä.

MITÄ TEHTÄISIIN TALVELLA? - luonnosta voi nauttia myös talvella

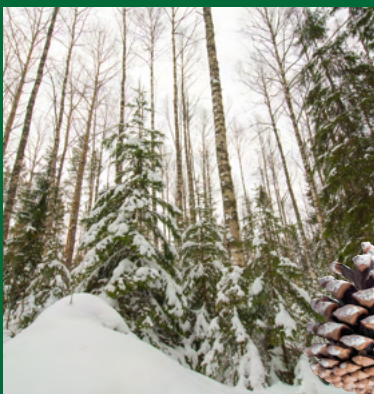
TALVIVAELLUS

- Lumikengät / Sukset / Talvisaappaat / Luistimet (+sau'at)
- Sähän sopiva vaatetus
- Varavaateet kuten sukat ja aluspaita
- Eväät, vesi ja lämmintä juotavaa
- Pilkkitarvikkeet ja ahkio
- Tulentekotarvikkeet
- Kännykkä (varavirtalähde + kartta ja kompassi)

VINKKI

Turvallisinta on vaeltaa tutussa maastossa, retkeilyreiteillä sekä kertoa minne ja koska on menossa vaellukselle.

Lähiluonnossa voi vaeltaa myös talvella. Sukset ja lumikengät ovat hyvä valinta. Jos lunta ei ole kovin paljon, talvisaappaat riittää. Kantavalla ja turvallisella jäällä voi myös liikkua luistellen, miksei potkukelkallakin jos jäällä ei ole lunta. Tulenteko vaatii maanomistajan luvan tai voitte vaeltaa nuotiopaikkareiteillä.

Vaelluksella voi pilkkiä. Tarvitset jääkairan, pilkkionget, syötit ja hyvät eväät sekä ahkion/pulkan tarvikkeiden kuljettamiseen. Muista kantavat jäät ja turvallisuus.

LUMITAIDE

Piirtäkää paperille yhdessä luonnos, esimerkiksi iso kukka tai tassu. Toteuttakaa teos lähimetsään, pellolle tai pihalle tamppaamalla polkuna lumeen.

SAIPPUAKUPLAT

Talvella saippuakuplat jäätyvät kylmässä nopeasti. Lisäksi saippuakuplasten voi elintarvikeväriä värjätä vaikka pinkiksi tai vihreäksi.

NAUTI TALVIMETSÄSTÄ

Lähimetsässä voi myös rentoutua. Laita hangelle retkipatja puiden keskelle. Katso puiden elämää, kuuntele ääniä ja tarkkaile mitä elämää talvella näkyy. Rentoutuksen jälkeen voi pitää pienen tietovisan tai kerätä metsästä talven tuoksua purkkiin, käpyjä, naavaa, oksia ym. tietenkin luontoa kunnioittaen.

**PIPARKAKKUMUOTEISSA
VOIT JÄÄDYTTÄÄ VEDESTÄ
KORISTEITA PUIHIN**
Voit värjätä veden elintarvikeväriä ja koristella luonnonmateriaalein

HELPPOJA RUOKAOHJEITA

- luonnossa ja nuotiolla tehtäviin rentoihin eväisiin

BANAANIPAISTOS

BANAANIA, SUKLAATA, VAAHTOKARKKEJA

- Viillä banaani keskeltä auki
- Laita sisään ensin paloteltu suklaa / suklaahiput
- Sitten päälle pieneksi leikatut vahtokarkit.

Paista nuotiolla ritilällä tai nuotion vieressä hiillosten päällä. Folion voi laittaa banaanien alle. Paista noin 5-10 min.

Jos saatavilla on mustikkaa/marjoja suoraan luonnosta, voi käyttää myös

HELPOHKO KALAKEITTO

- Perunaa
- Porkkanaa
- Suolaa
- Kokonaisia mustapippureita
- Tuoretta kalaa rouheasti paloteltuna
- Keitä n.20 minuuttia kunnes on kypsää

Tarvitset nuotiota kestävän kattilan, veitsen ja ruokailuvälineet

- Laita vesi, suola ja pippurit kattilaan
- Kuori perunat ja porkkanat ja lisää veteen, voit myös valmiiksi kuoria kotona ja laittaa suljettuun pussiin
- Perkaa kala, puhdista, ota ruodot pois ja palottele rouheasti
- Lisää palotellut kalanpalat joukkoon
- Voit kokeilla myös luonnonyrtejä, esimerkiksi katajanmarjaa, suolaheinää mausteeksi

KALAN VOI PAISTAA HALSTERILLA TAI RITILÄLLÄ

- Perkattua kalaa
- (Meri)suolaa
- (Katajan marjoja)

Käytä kuivaa kalaa. Laita kalan sisään suolaa ja anna maustua noin puoli tuntia. Viillä kalaan viilloja kummallekin puolelle. Kun alat paistaa kaloja, voit voidella kalat pullasudilla hieman öljyllä. Paito aika riippuu kalan koosta. Paista arviolta 5-8 min./puoli.

Kalaa voi paistaa myös talvipilkillä.

PIKKUKALAT VOI PAISTAA MYÖS TIKUSSA NUOTIOLLA

- Perkaa kala
- Tee viillot kylkiin
- Laita suolaa sisäpuolelle
- Voit voidella paistamisen ohella öljyllä
- Paista noin 5 min/puoli, tarkista kypsyyt

VINKKI

Miettikää mitä luonnonyrttejä voisitte kalan ja lihan kanssa käyttää?

VINKKI

Valmiilla kaupan pakastealtaan taikinoilla saa jälkiruokia nuotiolla helposti. Miten niitä voisi tuunata luonnonyrteillä ja marjoilla? Miltä pakastevoisilmäpulla maistuu paistettuna nuotiolla?

Myös valmiit einekset maistuvat nuotiolla, tuunattuna tai sellaisenaan!

KEPAKOT NUOTIOLLA

- 300 g jauhelihaa / vegejauhista
- sipuli
- kananmuna
- 1 tl suolaa
- 1 tl mustapippuria
- valkosipulia(jauhetta)
- persiljaa/mausteita oman maun mukaan
- Sekoita jauheliha ja muut aineet tasaiseksi taikinaksi
- Tee noin peukalon paksuisia tiiviitä napakoita pötkylöitä paistotikkuun
- Anna maustua puolisen tuntia (seoksen voit tehdä valmiiksi kotona pussiin)
- Paista tasaisesti nuotiolla tikussa pyöritellen

YRTTITEE:

Nuotiolla voi aina valmistaa ja nauttia luonnonyrttiteetä. Aineksia on monia kuten tuoreet marjat ja niiden lehdet, monien kukkien terälehdet ja lehdet, männyn/kuusen vuosikasvaimet, koivunlehdet ja talvella vaikka kuivattu nokkonen ja katajanmarjat. Nautitaan hunajan (ja sitruunan) kera. Testatkaa!

KOKEILE LUONNONYRTTEJÄ
Yleisimmät luonnonyrtit käyvät mausteeksi, yrttijuomiin, salaatiksi tai koristeeksi annoksiin.

NOKKONEN

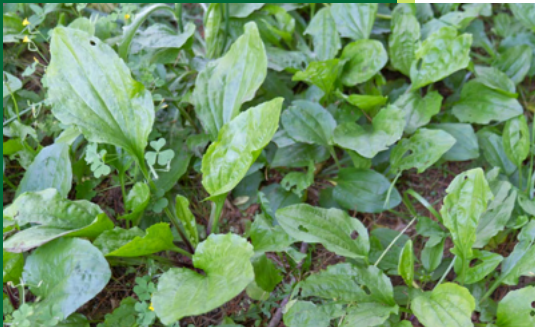
Suomen yleisin luonnonyrtti on nokkonen. Se kerätään yleensä keväällä 10cm mittaisena taimena. Nokkosessa on paljon ravintoaineita, sitä käytetään pinaatin tavoin piirakkaan, lettuihin, leipiin ja siitä voi tehdä myös mm. nokkosteetä. Nokkoset kannattaa hieman kiehauttaa eli ryöpätä ennen käyttöä.

PUNA-APILA

Puna-apila on monivuotinen ruohokasvi. Lehtiä ja nuoria alkuja ja kukintoja kerätään alkukesästä.

Kukinnot hunajaisen makunsa vuoksi sopivat hyvin yrttiteehen sekä kuivattuna tai sellaisinaan koristeeksi, keittoihin, leipiin, pannukakkuun.

PIHARATAMO

Piharatamo kasvaa pihoidilla, poluilla ja pelloilla yleisesti Suomessa.

Ratamon lehtiä voi käyttää salaatisissa tuoreeltaan tai lehdet voi kuivata.

VOIKUKKA

Lehdistä poistetaan ennen käyttöä lehtiruuti. Lehdet voi kuivata, pakastaa tai käyttää tuoreeltaan salaatteihin, yrttisilppuun ja keittoihin. Juuria voi käyttää mm. keittoihin, muhennoksiin ja juomien tekoon.

VINKKI: Voikukan lehtiä voi laittaa perussalaattiin salaatinlehtien tavoin. Esim. Voikukan lehtiä, sipulia, tomaattia ja kurkkua.

PUNA-APILA/VOIKUKKASALAATTI

1/2 litraa apilankukkaa ja 1/2 litraa voikukan lehtiä, nippu retiisejä ja 150g lehtisalaattia.

Kastikeaineet: ruokaöljyä/oliiviöljyä, lusikallinen sitruunan mehua, 1/4 tl suolaa, 1/2 tl sokeria ja pippuria.

Puhdista hyvin apilan kukat ja voikukan lehdet. Revi voikukan lehdet ja salaatin lehdet. Pilko retiisit. Sekoita salaatinkastikeaineet ja yhdistä kaikki ainekset salaatiksi. Voit koristella puna-apilan kukilla salaatin päälle.

KOIVU

Nuoria koivun lehtiä ja versoja voi käyttää salaattissa ja keitoissa. Kuivattuna koivinlehti sopii hyvin yrttiteehen. Koivun mahla on hyvää sellaisenaan. Mahla juoksetetaan ennen lehtien puhkeamista.

Lehtien ja mahlan keräämisen tarviset maanomistajan luvan. Myös jos teet koivusta vihdan, on kysyttävä lupa.

KANERVA

Kanervan kukat kerätään loppukesästä kukkien puhjettua. Kanervan kukat sopivat kuivattuina ja tuoreeltaan yrttijuomiin pieninä määrinä sekä koristeeksi annoksiin.

KATAJA

Katajan marjoja saa kerätä vapaasti. Tummansinisten marjojen keruu-aika on syksyllä. Marjat sopivat hyvin mausteeksi riistaruokiin, yrttijuomiin ja esimerkiksi pippurin tilalle kasviskeittoon.

Katajan havuoksat sopivat hyvin savustukseen, mutta keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. Myös osa katajalajikkeista on rauhoitettuja.

KUUSI

Kuusi kasvaa melko kosteilla alueilla. Nuoria oksan pään kasvustoja eli kerkkiä poimitaan alkukesästä. Keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa.

Tuoreet kerkät sopivat tuoreeltaan mm. salaatteihin, keittoihin tai leivänpäälle. Kerkkiä voi myös pakastaa.

LUONNONYRTIT KERÄTÄÄN AINA PUHTAILTA ALUEILTA, KUIVALLA SÄÄLLÄ JA ILMAVAAN PUHTAASEEN ASTIAAN, KUTEN KORIIN

RUOHOVARTISIA YRTTEJÄ VOI KERÄTÄ JOKAMIEHENOIKEUDEN NOJALLA, LUPA TARVITAAN MM. LEHTIEN JA HAVUJEN KERÄÄMISEEN

MUISTA KERÄTÄ VASTUULLISESTI MAAPERÄÄ JA KASVUALUETTA VAHINGOITTAMATTA

44

 Loimu
Luonnosta oppien ja innostuen